

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 24 AUGUSTUS 1927

No. 608

INHOUD.

ZWITSERSCH EN NEDERLANDSCH SPOORWEGVERSLAG 1926 door <i>Jhr. Ir. J. A. van Kreltschmar van Veen</i>	Blz. 742
Het Havenverkeer van Hamburg in 1926, vergeleken met dat van Rotterdam door <i>Mr. Dr. K. F. O. James</i>	745
De Rijksmiddelen	748
AANTEEKENINGEN:	
Zeven jaar Petroleum-winning sedert de nationalisatie der Kaukasische Olievelden en de oprichting van den Sovjet Staats-trust „Azneft”	749
De wereldproductie van suikerbieten	751
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	751
BOEKAANKONDIGING:	
Het Rapport van de Commissie, uitgezonden naar Zuid-Afrika door de Nederlandsch-Zuid-Afrikaanse Vereeniging, over de mogelijkheid van Emigratie van Nederlandsche Landbouwers naar Zuid-Afrika, bespr. door <i>Jhr. J. C. C. Sundberg</i>	752
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	753
Rijkspostspaarbank	754
Postchèque en Girodienst	754
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	754
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	754—760
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*
 Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*
 Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
 Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
 jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
 Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ont-
 vangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zoo-
 ver daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
 volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
 tenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
 terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-
 rekening No. 6729.*

23 AUGUSTUS 1927.

In den toestand van de geldmarkt kwam niet veel
 verandering. Wel is waar was het aanbod van geld
 iets grooter, maar, daar het aanbod van wissels nog
 steeds belangrijk was, kon de rente slechts weinig
 terugloopen. Meestal werd voor 3⁷/₁₆ pCt. verhandeld,
 in het laatst der week konden enkele posten ook voor
 3³/₈ pCt. plaatsing vinden. Het aanbod van Call geld

was iets ruimer, zoodat de rente van 3¹/₄ à 3¹/₂ pCt.
 tot 2¹/₄ à 2¹/₂ pCt. kon terugloopen. De prolongatie-
 rente onderging geen verandering.

* * *

De post binnenlandsche wissels op den weekstaat
 van De Nederlandsche Bank bedraagt ruim f 5 mil-
 lioen minder, de post beleeningen bijna f 1,5 miljoen
 meer dan op den vorigen weekstaat. Een toename in
 de buitenlandsche portefeuille der Bank van ruim
 f 2,5 miljoen staat tegenover een afname van den
 post diverse rekeningen onder het actief van bijna
 f 2 miljoen.

De metaalvoorraad nam toe met bijna f 0,2 mil-
 lioen, als gevolg van een ongeveer gelijke toename van
 den post Munt, Zilver.

's Rijks saldo in rekening-courant is afgenomen met
 ruim f 1,5 miljoen, de rekening-courant saldi van
 anderen zijn toegenomen met ruim f 5 miljoen.

De bankbiljetten in omloop namen af met ruim
 f 6.5 miljoen, van bijna f 794,7 miljoen tot ruim
 f 788,1 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo nam
 met bijna f 0,8 miljoen toe, van ruim f 246,4 mil-
 lioen tot bijna f 247,2 miljoen. Het dekkingspercen-
 tage bedraagt nagenoeg 50.

* * *

Ook deze week kwam er in de meeste wisselkoersen
 weder weinig verandering. Een schommeling van be-
 teekenis onderging de Markenkoers, die na aanvanke-
 lijk flauwe opening, verder regelmatig steeg en aan
 het einde der week 59.40 noteerde. Verder was de
 Spaansche koers weder vrij onzeker en viel er voor
 Oslo eenige vrij belangrijke schommelingen te con-
 stateeren.

LONDEN, 22 Augustus 1927.

Gedurende het eerste deel van verleden week had
 de geldmarkt met schaarschte te kampen en moest
 zich in de eerste drie dagen tot de Bank van Engeland
 wenden. Donderdag was geld ruimer en tegen Zater-
 dag zeer gemakkelijk.

Heden is geld nog vrij gemakkelijk. Disconto blijft
 onveranderd op 4⁵/₁₆—¹¹/₃₂.

In de Buitenlandsche Wisselmarkt zijn koersen
 iets flauw met geen activiteit.

De Effectenmarkt is slap, en wegens duur geld
 zijn Goudgarande Waarden iets flauw. Attentie blijft
 gevestigd op binnenlandsche aandelen voornamelijk
 kunstzijde en ijzer & staal.

Dollars en guldens sluiten op resp. 4.86³/₁₆ en
 12.13¹/₄.

ZWITSERSCH EN NEDERLANDSCH SPOORWEGVERSLAG 1926.

Toen ik dit jaar andermaal voor de vraag stond een vergelijking te maken tusschen de Zwitsersche en Nederlandsche spoorwegen, heb ik gearzeld daartoe over te gaan, omdat, nu eenmaal het stadium is bereikt van vrijwel sluitende jaarrekeningen, het belang om het verschil in de ontwikkeling van het verkeer in beide landen na te gaan, veel geringer is geworden. De uitkomsten van het eene jaar verschillen weinig van het andere en sterk sprekende factoren, die daarop invloed hebben, ontbreken geheel en al of zijn van toevalligen en tijdelijken aard, zoodat gevolgtrekkingen niet kunnen worden gemaakt.

Wanneer ik er dan toch nog eens toe overga de uitkomsten van het laatste bedrijfsjaar tegenover elkaar te stellen, dan is dit alleen om te doen uitkomen, dat de thans bereikte evenwichtstoestand waarschijnlijk van blijvenden aard is, indien zich althans verder geen belangrijke stoornissen voordoen.

Bedrijfsresultaten volgens Winst- en Verliesrekening. Zwitserland.

Opbrengst der Exploitatie....	f 188.040.000
Overige baten	„ 9.512.000
	f 197.552.000
Exploitatiekosten	f 133.076.000
Overige lasten	„ 69.265.000
	„ 202.341.000
Verlies.....	f 4.789.000

Gemiddelde exploitatielengte 2942 KM. (als vorig jaar).

Nederland.

Opbrengst der Exploitatie....	f 163.389.000
Overige baten	„ 1.867.000
	f 165.256.000
Exploitatiekosten	f 119.552.000
Overige lasten (incl. gegarand. dividend).....	„ 45.704.000
	„ 165.256.000
Saldo	nihil

Gemiddelde exploitatielengte 3642 KM. (vor. jaar 3636).

De verslaggevers beijveren zich telken jare om een verklaring te geven van de verschillen tegenover het vorige jaar; omdat bij een ongeveer sluitende rekening een betrekkelijk klein verschil het evenwicht weer kan doen wankelen; zijn dergelijke toelichtingen in de jaarverslagen wel op haar plaats, maar in een overzicht als ik hier tracht te geven en waaruit zou moeten worden afgeleid in welke richting de bedrijven zich ontwikkelen, geven ze weinig houvast.

In de zes jaren, waarvoor ik de vergelijking maakte, ziet men het volgend verloop der einduitkomsten:

	Zwitserland.	Nederland.
	per KM.	per KM.
1921	÷ f 36.253.000 ÷ f 12.579	÷ f 32.933.000 ÷ f 9.008
1922	÷ „ 33.097.000 ÷ „ 11.249	÷ „ 30.502.000 ÷ „ 8.309
1923	„ 1.846.000 „ 627	÷ „ 22.987.000 ÷ „ 6.253
1924	„ 7.577.000 „ 2.575	0 0
1925	„ 742.000 „ 252	0 0
1926	÷ „ 4.789.000 ÷ „ 1.627	0 0

Nadat in *Zwitserland* sedert 1923 telkens een overschot was verkregen, sluit 1926 weder met een tekort. Het verslag wijst er op, dat dit tekort gering is, als men bedenkt, dat de opbrengsten slechts 2,7 pCt. hooger hadden behoeven te zijn, om het te doen verdwijnen. De opbrengst der exploitatie was f 4.931.000 lager dan het vorige jaar, hetgeen wordt toegeschreven aan bijzondere tariefsverlagingen voor het goederenvervoer, verscherpte concurrentie in de omliggende landen (transitoverkeer), toenemende autocurrentie, het ongunstige weder, verschuiving van reizigers naar de lagere klassen, minder vreemdelingenverkeer als gevolg van de gewijzigde valutaverhoudingen. Wel kon een verlaging der exploitatiekosten worden verkregen, maar de rentelast nam toe.

In *Nederland* was de opbrengst f 721.000 hooger. De kolenstaking in Engeland veroorzaakte een ver-

meerdering in de opbrengst van het Nederlandsche en Duitsche steenkolenvervoer van f 5.700.000, die echter grotendeels werd teniet gedaan door de vermindering van het overige goederenvervoer en de mindere opbrengst van het reizigersvervoer. Ofschoon nu het bedrijfsoverschot weder nihil bleef, was in werkelijkheid de uitkomst toch aanmerkelijk beter, daar een bedrag van f 500.000 als vrijwillige last kon worden opgenomen voor ondersteuning van behoeftige gepensioneerden, terwijl, evenals het vorige jaar, weder een aanvulling van het Algemeen Reservefonds als sluitpost ten laste der rekening kon worden gebracht.

Daarbij mag niet onvermeld blijven, dat de uitkomst toeliet f 3.052.000 meer dan in 1925 af te schrijven op koersverschillen en onkosten van geldleeningen, door het restant koersverschil enz. van de in 1926 geconverteerde 5½ pCt. leeningen van 1919 en 1922 in eens ten laste der rekening te brengen. De Directie mocht dan ook terecht haar jaarverslag aanvangen met den uitroep: een geldelijk bovenverwachting gunstig jaar!

Een belangrijk punt van verschil in de Zwitsersche en Nederlandsche rekening moet weder in herinnering worden gebracht, n.l. de behandeling van de tekorten in en na de oorlogsjaren ontstaan. In *Zwitserland* bleven die tekorten, als een rentedragende schuld aan den Staat, ten laste van het spoorwegbedrijf, einde 1925 per saldo ten bedrage van f 95.214.000 en werd de winst en verliesrekening met 5 pCt. rente daarover ad f 4.760.000 bezwaard, ongeveer overeenkomende met het geboekte tekort. In *Nederland* werden deze tekorten door den Staat gedragen en is de spoorwegrekening daarmee niet belast.

Ik laat hier thans weder volgen de gewone vergelijkingen van de voornaamste onderdeelen:

Opbrengsten der Exploitatie.

	Zwitserland.	Nederland.
	per KM.	per KM.
Reizigers ...	f 68.698.000 f 23.351	f 76.489.000 f 21.000
Bagage	„ 5.993.000 „ 2,037	„ 1.857.000 „ 510
Dieren, enz. ...	„ 2.919.000 „ 992	„ 2.240.000 „ 615
Goederen ...	„ 95.066.000 „ 32,314	„ 74.835.000 „ 20,548
Post.....	„ 3.552.000 „ 1,207	„ 4.387.000 „ 1,204
	f 176.228.000 „ 59,901	f 159.808.000 „ 43,879
Versch. ontv. „	11.812.000	„ 3.581.000
	f 188.040.000 „ 63,915	f 163.389.000 „ 44,868

Percentsgewijze ziet men tegenover het vorige jaar de volgende verschillen:

	Zwitserland	Nederland
Reizigers	÷ 1,55 %	÷ 3,45 %
Bagage	÷ 4,55 „	÷ 9,38 „
Dieren, enz.	÷ 2,82 „	÷ 6,88 „
Goederen	÷ 3,47 „	÷ 5,77 „

Over de laatste zes jaren was het verloop der reizigersopbrengst:

Opbrengst Reizigersvervoer.

	Zwitserland.	Nederland.
	per KM.	per KM.
1921...	f 62.403.000 f 21.652	f 90.638.000 f 24.791
1922...	„ 60.565.000 „ 20,586	„ 87.360.000 „ 23,797
1923...	„ 63.582.000 „ 21,611	„ 82.384.000 „ 22,411
1924...	„ 66.225.000 „ 22,510	„ 80.735.000 „ 22,155
1925...	„ 69.782.000 „ 23,719	„ 79.223.000 „ 21,788
1926...	„ 68.698.000 „ 23,351	„ 76.489.000 „ 21,002

Zwitserland, dat na 1922 voortdurend vooruitging, liep in 1926 weder terug, niettegenstaande een vermeerdering van het aantal reizigers met rond 1½ miljoen of 1,51 pCt. De oorzaken zijn reeds hierboven vermeld.

In *Nederland* stond het reizigersvervoer in de tweede helft van het jaar onder den invloed van de in het vorige overzicht vermelde tariefsverlaging. Zoodaals verwacht werd, ging daarmee gepaard een verdere daling van de opbrengst. Bij de tariefsverlaging zou, zonder toeneming van verkeer, ongeveer 15 pCt. van de opbrengst zijn prijsgegeven; de ver-

mindering bedroeg in dat halfjaar slechts 6 pCt., waaruit een gunstige invloed op de ontwikkeling van het verkeer mag worden afgeleid. De tariefverlaging bedroeg voor de 3 klassen:

	I	II	III
voor gewone kaartjes	25%	20%	15 ^o / _o
voor buurtverkeer	25%	23%	20 ^o / _o
voor buurtverkeer	25%	23%	20 ^o / _o
slechts met	8 %	3.81%	2.73 ^o / _o

In de eerste 6 maanden van 1927 wordt het verschil met de gelijknamige maanden van het vorige jaar, toen nog het hoogere tarief gold, gaandeweg geringer; ook dit wijst op een geleidelijke toename van het aantal reizigers, die de hoop wettigt op het aanbreken van een periode van normaal klimmende cijfers. De ongunstige weersgesteldheid van den zomer 1927 mag bij de beoordeeling echter niet uit het oog worden verloren en de autoconcurrentie schijnt haar hoogtepunt nog steeds niet te hebben bereikt. Door de oprichting van de Algemeene Transport Onderneming (A.T.O.) hebben de spoorwegen het uitvoeren van autobusdiensten in 1927 zelve ter hand genomen, met de bedoeling aanvullend en voeding op te treden voor het verkeer op hunne lijnen. Met het nieuwe vervoermiddel kan dit in vele gevallen op meer doeltreffende wijze geschieden dan door uitbreiding van den treindienst of door aanleg van secundaire lijnen. De voortgezette werking van de nieuwe wettelijke bepalingen op het verkeer met motortractie op den openbaren weg, zullen er zeker toe medewerken om een einde te maken aan den chaotischen toestand in de laatste jaren ontstaan, om plaats te maken voor een verkeersverdeling, waarbij ten slotte, zoowel aan de autobusondernemingen als aan de spoorwegen, de naar hunnen aard toekomstige plaats zal worden aangevoerd.

Ook in het Zwitsersche verslag wordt een hoofdstuk gewijd aan het automobielverkeer, meer in het bijzonder voor het goederenvervoer. In overeenstemming met hetgeen in Nederland geschiedt, is met medewerking van de spoorwegen, die in het kapitaal deelnemen, een maatschappij opgericht — de Schweizerische Express A. G. (SESA) — die het goederenvervoer in aansluiting op de spoorwegen zal op zich nemen (Transporterganzungsdienst). De „Sesa” heeft in 1926 aan de spoorwegen reeds zeer goede diensten bewezen.

Voorts wordt melding gemaakt van het voornemen der General-Direktion om aan den Bondsraad voor te stellen het vervoer van personen, goederen en dieren met automobielen, ten opzichte van concessieverloening, vervoerplicht, dienstregeling, tariefsvrijheid, sociale bescherming van het personeel, enz. geheel aan dezelfde bepalingen te onderwerpen als voor de spoorwegen gelden. Het resultaat van deze bemoeiing is nog niet bekend, maar zij bewijst hoe men ook daar de onredelijkheid voelt van de bevoorrechte plaats, die het automobielverkeer inneemt.

Voor het goederenvervoer vinden we in de vergelijkingsjaren de volgende cijfers:

Opbrengst Goederenvervoer.

	Zwitserland.		Nederland.	
	per KM.		per KM.	
1921..	f 92.453.000	f 32.983	f 91.857.000	f 25.125
1922..	„ 90.844.000	„ 31.747	„ 77.169.000	„ 21.021
1923..	„ 98.445.000	„ 34.571	„ 70.476.000	„ 19.172
1924..	„ 111.587.000	„ 37.929	„ 76.385.000	„ 20.962
1925..	„ 98.491.000	„ 33.478	„ 70.752.000	„ 19.458
1926..	„ 95.068.000	„ 32.318	„ 74.835.000	„ 20.548

Opmerkelijk blijft bij beide landen de opneemende beweging. Van een geregelde — zij het ook langzame — toename, zoals men die vóór den oorlog aanschouwde, als gevolg van den regelmatigen bevolkingsaanwinst en de toename van welvaart, is nog steeds geen sprake. Mochten vroeger minder of meer fraaie weersgesteldheid op het reizigersverkeer in den zomer, strenge of minder strenge winters op

het goederenverkeer hun invloed doen gelden, de stabiele verhoudingen in de omringende landen vrijwaarden zoowel Zwitserland als Nederland voor verrassingen als waarmede thans rekening moet worden gehouden. Bescherming in het buitenland van eigen nijverheid, van land-, tuinbouw en veeteelt, hetzij door douanetarieven of door invoerverboden belemmeren of beletten den uitvoer, waarop onze spoorwegen konden rekenen; sterk verlaagde tarieven naar en van eigen havens doen de geografische voordelen van de kortste verkeersrouten te niet en noodzaken de Nederlandsche en Zwitsersche spoorwegen tot grotere vrachtverlaging, om nog iets van het verkeer te behouden. Zoo klaagt het Zwitsersche verslag, dat aldaar 73 pCt. van het goederenvervoer geschiedt tegen uitzonderingstarieven. In Nederland, waar de concurrentie van den waterweg toch reeds tot abnormaal lage tarieven dwingt, kan dit middel slechts met mate worden toegepast. Wijzigingen in de politieke verhoudingen tusschen de Staten onderling, het al of niet voorkomen van groote werkstakingen, zooals de kolenstaking in Engeland, plaatselijke beroeringen, zooals de Ruhrbezetting in 1924, wijziging in de valutaverhoudingen in landen met gedepreieerde valuta, zijn even zoovele oorzaken, die de leiding van het verkeer kunnen veranderen en het internationale transitieverkeer, waarop beide landen door hun geografische ligging zoozeer zijn aangewezen, tijdelijk benadeelen of doen toenemen; ongeacht nog den invloed, welke de binnenlandsche welvaart van den toestand buiten de landspalen ondervindt.

In de algemeene tarieven kwam in Zwitserland in 1926 nagenoeg geen verandering. Wel werden verschillende maatregelen overwogen om het reizigersverkeer te verlevendigen, maar men kwam telkens tot de slotsom, dat een verlaging van eenige betekenis tot verlies zou leiden, terwijl een kleine verhoging geen bevrediging zou schenken. Zooals men weet is het Zwitsersche reizigerstarief vrij belangrijk hooger dan het Nederlandsche, na de hierop in Juli 1926 toegepaste verlaging. Buiten de reeds in het vorige overzicht vermelde verlagingen voor reizigers- en goederenvervoer, ¹⁾ hadden in Nederland geen verdere wijzigingen plaats.

Reeds meermalen werd er door mij op gewezen, dat de verkeersverhoudingen voor de spoorwegen in Zwitserland veel gunstiger zijn dan in Nederland; in 't bijzonder voor het goederenvervoer, dat blijkens het bovengegeven staatje, per kilometer 57 pCt. meer opbracht dan in Nederland; voor het reizigersvervoer was dit verschil 11 pCt. ten gunste van Zwitserland. Deze verschillen spreken nog sterker als men bedenkt, dat het vracht- en ijigoederenvervoer in Nederland bedroeg rond 20 millioen ton en in Zwitserland slechts 16½ millioen. Voor reizigers is deze vergelijking niet met juistheid te maken, omdat het gebruik van abonnementen niet is vast te stellen, doch er zijn aanwijzingen in de verslagen, dat het aantal reizigers in Zwitserland groter is. Wanneer men nu ziet, dat de hoogere opbrengst in Zwitserland wordt verkregen met slechts 34 millioen treinkilometers tegen 47 millioen in Nederland, dan is het duidelijk, dat Zwitserland in een gunstiger toestand verkeert.

Toch komt men langs verschillende wegen in beide landen tot eenzelfde resultaat, d.i. ongeveer geen te verdienen om de rente op het kapitaal te betalen, hetgeen in Nederland nog niet eens geheel het geval is, daar een groot deel daarvan tegen zeer lage rente of renteloos door den Staat en andere openbare kassen is verstrekt. Voor beide landen geldt, dat als de Staat er niet met zijn credit achter stond, de spoorwegonderneming voor den geldbelegger weinig aantrekkelijks zoude hebben.

In dit verband worde hier gewezen op een over-

¹⁾ Zie 11de jaargang No. 556 v. dit Tijdschrift.

zicht in het Zwitsersche verslag van het rendement van het spoorwegkapitaal na de naasting, waaruit blijkt, dat het hoogste is bereikt in 1911 met 5,13 pCt. en het laagste in 1921 met 0,77 pCt., waarop een rijzing volgde tot 4,82 pCt. in 1924. In 1926 liep het weder tot 3,84 pCt. terug. Voor Nederland is zulk een overzicht slechts te maken als men de kapitalen en netto-resultaten niet alleen van de 4 groote maatschappijen vóór de fusie, maar ook van de vele kleinere tezamen voegt en rekening houdt met alle subsidies in verschillenden vorm en renteloze voorschotten. Doch men kan wel zeker zijn, dat het beeld er dan weinig fraaier zou uitzien, zoo niet nog ongunstiger.

* * *

Het is duidelijk, dat onder de omstandigheden in het eerste gedeelte van dit opstel geschetst, de spoorwegen er op bedacht moeten zijn de inrichting van het bedrijf op zoodanige leest te schoeien, dat bij het uitblijven van een merkbare verbetering der inkomsten, de lasten althans niet toenemen, zoo mogelijk zelfs verminderen. Wat de *exploitatiekosten* betreft is men daarin in beide landen geslaagd; in 't bijzonder in Nederland, zooals blijkt uit het volgende overzicht:

Exploitatiekosten.						
Zwitserland.			Nederland.			
	per	Expl.		per	Expl.	
	KM. coëfficiënt			KM. coëfficiënt		
f	f	%	f	f	%	
1921	170.959.000	59,320	96,59	194.126.000	53,104	99,95
1922	156.856.000	53,316	91,14	172.656.000	47,031	98,46
1923	130.123.000	44,230	70,78	150.790.000	41,024	93
1924	136.016.000	46,232	67,25	130.381.000	35,779	78,1
1925	138.036.000	46,919	71,53	121.155.000	33,324	74,48
1926	133.076.000	45,234	70,77	119.552.000	32,830	73,17

Men ziet hieruit weder, dat de gunstiger exploitatiecoëfficiënt van het Zwitsersche bedrijf uitsluitend te danken is aan de betere opbrengsten en dat in Nederland alleen door de veel lagere exploitatiekosten een sluitende rekening kon worden verkregen. Immers terwijl de totale opbrengst in Zwitserland per kilometer ruim 40 pCt. hooger is, zijn de exploitatiekosten in Nederland per kilometer 27 pCt. lager.

De voornaamste verschillen in de onderdeelen der exploitatierekening zijn:

	Zwitserland	1925	1926	Minder	Meer
	f	f	f	f	f
Personeel	106.142.000	106.177.000	—	—	35.000
Brandstoffen . .	9.530.000	7.341.000	2.189.000	—	—
Electr. stroom .	6.232.000	6.445.000	—	—	213.000
Onderh. bovenb.	7.009.000	7.443.000	—	—	434.000
Onderh. roll.mat.	21.198.000	17.695.000	3.503.000	—	—
In totaal f	4.960.000	minder of 3,6 %			
	Nederland	1925	1926	Minder	Meer
	f	f	f	f	f
Personeel	93.561.000	92.507.000	1.054.000	—	—
Brandstoffen . .	7.884.000	6.557.000	1.327.000	—	—
Mater. bovenb.	3.189.000	2.736.000	453.000	—	—
Onderh. roll.mat.	5.562.000	5.226.000	336.000	—	—
In totaal f	1.603.000	minder of 1,32 %			

Wat het personeel betreft, kon dit jaar in Zwitserland een vermindering van 286 man worden aangetoond, waardoor de directe kosten lager waren; een hogere bijdrage van f 722.000 wegens eene statutair verhoogde bijdrage aan de personeelfondsen maakt de uitgaaf in deze rubriek per saldo toch nog hooger dan het vorige jaar. In Nederland wordt op dezen belangrijkste post der rekening nog voortdurend bezuinigd. Het verslag vermeldt een vermindering met 1416 man, waardoor alleen op de loonen f 2.322.000 kon worden bespaard. Daarentegen moest aan het Pensioenfonds f 1.359.000 meer worden bijgedragen, ingevolge een ten vorigen jare wettelijk vastgestelde regeling.

Wanneer we de totale uitgaven voor personeel in Zwitserland verdeelen over 35.171 man, dan vinden

we per hoofd f 3018. Dezelfde berekening geeft voor Nederland met 39.100 man, per hoofd f 2366. Per 1000 treinkilometer vindt men in Zwitserland 1,034 man met een uitgaaf van f 3122; in Nederland 0,829 man met f 1961.

Ik weet wel, dat als deze zeer ruwe vergelijking in detail wordt nagegaan, tal van correcties mogelijk zullen zijn, die vermoedelijk de verschillen wat zullen matigen of althans verklaren; maar die verschillen zijn reeds gedurende vele jaren zóó aanzienlijk, dat men zich moeilijk kan onttrekken aan den indruk, dat het voor de leiding van het Staatsbedrijf in Zwitserland wel bijzonder zwaar valt, om de personeeluitgaven tot een betere verhouding terug te brengen. Ten gevolge van een nieuwe bezoldigingswet, wordt in 1927 en 1928 zelfs nog een groote vermeerdering van uitgaven in uitzicht gesteld. Er is nu een commissie benoemd om de mogelijkheid van verdere inkringing van personeel te onderzoeken.

De besparing op den post brandstoffen in Zwitserland wordt verklaard door de vordering der electricificatie en door den lageren prijs. De gemiddelde prijs der kolen franco Basel bedroeg f 19,40 per ton tegen f 22,41 in 1925, hetgeen bij een verbruik van rond 375.000 ton reeds een besparing geeft van f 1.125.000. De verdere vermindering was blijkbaar het gevolg van de electricificatie, waarbij uitsluitend van waterkracht wordt gebruik gemaakt.

In Nederland daalde de prijs der steenkolen van f 12,17 tot f 9,73, hetgeen bij een gebruik van 731.000 ton een kostenvermindering van f 1.711.000 meebracht; het verbruik was daarentegen hooger dan in 1925.

Voor de groote vermindering van den post onderhoud materieel wordt in Zwitserland als reden opgegeven minder buitendienststelling van locomotieven, waarvan het bedrag in 1925 bijzonder hoog was.

Voor de overige posten zijn zoowel in Zwitserland als in Nederland de verschillen tegenover 1925 van minder beteekenis. Behalve voor de personeeluitgaven geven de verminderingen over 't algemeen niet den indruk van systematische bezuinigingen, doch schijnen deze meer van toevalligen aard te zijn.

In Nederland bedroeg de verhooging van de balansposten: Spoorwegen, Rollend Materiaal, Exploitatie-inrichtingen en Werken in Constructie per saldo f 13.620.000. Niettegenstaande deze kapitaaluitgaven verminderde de rentelast met f 1.529.000 als gevolg van de uitgevoerde conversies van leeningen en de voortgezette aflossingen; door de sterk verhoogde afschrijvingen en stortingen in vernieuwings- en reservefondsen, welke in 1926, ongerekend de afschrijving op koersverschillen, bijna f 12.000.000 bedroegen, konden de uitbreidingen nagenoeg rentevrij worden gefinancierd.

In Zwitserland waren de overeenkomstige balansposten f 44.500.000 hooger en vermeerderde de rentelast met f 1.458.000.

Voor de *electricificatie* is tot einde 1926 in Zwitserland in totaal uitgegeven f 279.000.000. In electricische exploitatie waren 1054 KM. of 36 pCt. van het geheele net. De electricische trekkracht werd gebezigd voor 42½ pCt. van de totale dienstverrichtingen. Het volgende staatje geeft een beeld van de vorderingen der electricificatie en van het verloop van de kosten van brandstoffen en stroom:

	Locomotief- en motor-kilometers alle ver-richtingen inbegrepen		Kosten in francs in totaal		Kosten p. Loc. en motorkil. in centimes	
	Stoom	Electrisch	Brandstoffen	Electrische stroom	Stoom	Electriciteit
1924	29.576.884	9.692.887	24.426.292	11.035.314	8251	113.85
1925	27.243.379	13.398.159	19.059.194	12.463.895	69.96	93.03
1926	24.370.629	17.993.779	14.682.833	12.889.625	60.25	71.63

In afwijking van in vorige overzichten gegeven cijfers, die slechts de in treindienst afgelegde kilometers betroffen, zijn thans alle verrichtingen, als

rangeerdienst, voorspan, losse locomotieven en werktureinen in de opgave begrepen. Uit het staatje blijkt hoezeer, bij uitbreiding van den electricischen dienst en dus betere benutting der krachtstations, de kosten van de electricische tractie verminderen en die van den stoom meer en meer naderen, ondanks de sterke verlaging van den prijs der steenkolen. Wat den verrichten arbeid betreft wordt vermeld, dat reeds thans electriciteit in het voordeel is, nl. per 1000 brutotonkilometer bedragen de kosten voor stoom frcs. 2,95 en voor electriciteit frcs 2,51.

De daling van de stroomkosten bij toeneming der belasting van de centrales, blijkt uit het volgende overzicht:

	Stroomverbruik voor tractie in K.W.U.	Kosten	
		in francs totaal	per K.W.U. in centimes
1924	132.448.981	11.035.314	8.33
1925	177.284.134	12.463.895	7.03
1926	236.688.449	12.889.625	5.44

Het spoorwegbestuur besloot dan ook, op grond van de verkregen ervaringen en van de nieuwste berekeningen, met de uitvoering van het programma van 1923 voor een versnelde doorvoering van de electrificatie voort te gaan.

Het verslag herinnert er aan dat met 1926 het 25ste bedrijfsjaar der Zwitsersche Bondsspoorwegen achter ons ligt. Met het oog op de minder bevredigende uitkomsten is van een feestelijke herdenking afgezien. De stemming schijnt er minder hoopvol dan in Nederland.

VAN KRETSCHMAR.

Hilversum, Augustus 1927.

HET HAVENVERKEER VAN HAMBURG IN 1926, VERGELEKEN MET DAT VAN ROTTERDAM.

Uit het vóór eenige weken verschenen statistische jaarboek „Hamburgs Handel und Schiffahrt 1926” blijkt het jaar 1926 voor het havenverkeer van Hamburg een gunstig jaar geweest te zijn. Uiteraard moet hierbij, evenals bij een beschouwing der Rotterdamse cijfers het geval zou zijn, rekening gehouden worden met den invloed der Engelsche kolentaking, maar ook indien men het kolenvoer uitschakelt, wijst het totaalcijfer voor het havenverkeer, vergeleken met 1925 een stijging aan.

De invloed van deze staking heeft zich te Hamburg uiteraard anders doen gevoelen dan hier ter stede. Werd ten onzent daardoor de aanvoer van steenkool e.d. slechts betrekkelijk weinig verminderd, nl. met 482.259 ton, en de uitvoer daarentegen met niet minder dan 9.483.933 ton vermeerderd, in Hamburg compenseerden beide verschijnselen elkaar eenigszins: de aanvoer liep met 1.414.154 ton terug, terwijl de uitvoer met 2.833.873 ton steeg. Het gevolg hiervan is, dat, terwijl aldus door de Rotterdamse totaalcijfers een geheel anderen indruk gewekt wordt al naar gelang daarbij het kolenvoer is opgenomen of niet, voor Hamburg dit niet zulk een groot onderscheid maakt, zooals uit de volgende opgave kan blijken:

Rotterdam.

Totaal verkeer	1925	1926
Invoer	17.044.710	15.409.378
Uitvoer ...	12.456.779	22.504.540
Tezamen ..	29.501.489	37.913.918 (stijging van 28,5 %).

Totaal verkeer zonder Steenkool e. d.

Invoer	16.213.873	15.060.800
Uitvoer ...	3.864.071	4.427.899
Tezamen ..	20.077.944	19.488.699 (daling van 2,9 %).

Hamburg.

Totaal verkeer	1925	1926
Invoer	12.429.261	10.670.231
Uitvoer ...	6.961.537	10.636.219
Tezamen ..	19.390.798	21.306.450 (stijging van 9,9 %).

Totaal verkeer zonder Steenkool e. d.

Invoer	9.958.258	9.613.382
Uitvoer ...	6.943.925	7.784.734
Tezamen ..	16.902.183	17.398.116 (stijging van 2,9 %).

Het totaalcijfer van het Hamburgsch verkeer blijft dus, gelijk opgemerkt, ook wanneer het vermeerderde kolenvoer buiten beschouwing gelaten wordt, in 1926 hooger dan in 1925 (stijging met 2,9 pCt.), terwijl de Rotterdamse daarmede vergelijkbare cijfers, door een daling in den invoer van niet minder dan 7 pCt., in totaal een teruggang van 2,9 pCt. aanwijken.

Voor het overige valt er op menig punt een parallel verloop tusschen het verkeer in beide havens waar te nemen. Zoo nam in beide havens de aanvoer, zoowel van massagoed als van stukgoed, af. In beide havens nam ook de uitvoer toe, wederom zoowel van stukgoed als massagoed.

De cijfers voor Hamburg waren aldus:

Invoer.	1925	1926
Massagoed	6.419.506	5.066.772
Stukgoed	6.009.755	5.603.459
Totaal	12.429.261	10.670.231

Uitvoer.

Massagoed	1.417.657	3.920.565
Stukgoed	5.543.880	6.715.654
Totaal	6.961.537	10.636.219

De achteruitgang van den invoer van het massagoed wordt vrijwel geheel verklaard door het hierboven aangegeven verloop van het kolentransport. Daarnaast nam ook de aanvoer van gran en hout een weinig af, terwijl die van erts en minerale oliën een vooruitgang aanwees.

Als is de vermindering van den import van graan gering (deze viel van 2.344.918 op 2.291.629 ton), zij trekt toch de aandacht, omdat de aanvoer van graan over Rotterdam en de doorvoer langs den Rijn evenals die over Bremen gestegen is. Daar overigens Hamburg, gelijk bekend, het ingevoerde graan voor een goed deel weder uitvoert, met name naar Scandinavië, en daar deze (weder-)uitvoer mede afgenomen is (van 959.699 ton in 1925 tot 851.982 ton in 1926), zou het niet gerechtvaardigd zijn, uit deze cijfers alleen te willen concludeeren hetzij tot een vooruitgang van Rotterdam en Bremen ten koste van Hamburg, hetzij tot een deficit der beschermingstarieven van de Deutsche spoorwegen.

Overigens is de vermindering in den aanvoer en den (weder-) uitvoer van hout van meer belang (nl. ± 30 pCt., resp. 15 pCt.); ook deze steekt ongunstig af bij de stijging van den aanvoer via Rotterdam en langs den Rijn.

Zooals gezegd, nam daarentegen zeer toe de invoer van erts, waarvan ook de niet zeer omvangrijke uitvoer ongeveer vervierdubbelde. Het zijn voornamelijk de zwavelkies en het kopererts, die hierbij een rol spelen. Hoewel de ertsaanvoer over Rotterdam in 1926 niet weinig afnam¹⁾, kan met het oog op de omstandigheid, dat deze bijna geheel uit ijzererts bestaat, niet aangenomen worden, dat Rotterdam op dit punt door Hamburg ernstige concurrentie wordt aangedaan.

In de toeneme van den invoer van minerale oliën schijnt een normaal verschijnsel gezien te moeten worden in verband met de steeds stijgende behoeften aan benzine en stookolie. Hetzelfde verschijnsel ziet men te Rotterdam en, voor zoover bekend, te Antwerpen. Ook de wederuitvoer uit die havens is, hoewel gering, stijgende.

Alvorens ook eenige categorieën van stukgoed afzonderlijk aan een beschouwing te onderwerpen, mogen wij er op wijzen, van hoeveel minder belang

¹⁾ Daarentegen schijnt het jaar 1927 zeer gunstig te zullen worden. Werd in Januari—Juni 1926 2.937.279 ton erts aangevoerd, in Januari—Juni 1927 bedroeg deze aanvoer reeds 5.408.454 ton.

het massagoed in Hamburg dan in Rotterdam is. Dit blijkt behalve uit de absolute cijfers vooral ook uit de verhouding van het massagoed tot het totaal. De volgende cijfers van het massagoederenverkeer toonen zulks aan:

	1925	1926
<i>Hamburg.</i>		
Invoer....	6.419.506	5.066.772
Uitvoer ..	1.417.657	3.920.565
Tezamen ..	7.837.163 (40,4 %)	8.987.337 (42,2 %)
<i>Rotterdam.</i>		
Invoer....	13.445.387	11.909.184
Uitvoer ..	8.926.745	18.458.003
Tezamen ..	22.372.132 (75,8 %)	30.367.187 (80,1 %)

In dit verband worde er hier terloops op gewezen, dat Hamburg derhalve ondanks het geringere totaal-cijfer geacht kan worden normaliter een veel voordeliger en stabielere verkeer te bezitten dan Rotterdam.)

Wat nu het niet-massagoed betreft, zoo zullen wij slechts hier en daar een greep doen en in het algemeen alleen die goederen behandelen, waarvan de cijfers een eenigszins groote afwijking vertoonen met die van het jaar 1925.

Een sterke daling vertoonde de invoer van *meel en gries*. Bedroeg deze in 1924 nog 451.533 ton en in 1925 332.619 ton, in 1926 werd slechts 255.269 ton ingevoerd. Kennelijk staan wij hier voor een gevolg der verhoogingen van het Duitsche invoerrecht op meel van 1 Augustus 1925 en 1 Augustus 1926. In dit verband verwondert en verheugt slechts, dat bij den invoer van meel van Duitschland langs den Rijn en speciaal via Rotterdam de daling over 1925 zich in 1926 niet voortgezet heeft. Ook de uitvoer van meel en gries over Hamburg nam een weinig af.

Een gunstiger beeld vertoont het voor Hamburg belangrijke product *zemelen*, waarvan in- en uitvoer toenamen. In nog meerdere mate kan dit geconstateerd worden van het produkt *lijnkoeken*, waarvan zoowel in- als uitvoer evenzeer gestegen is. Bij het beschouwen der groote hoeveelheden, welke over Hamburg hun weg vinden (in 1926: invoer 341.559 ton en uitvoer 263.506 ton), trekt het wel de aandacht dat langs den Rijn blijkbaar zoo weinig van dit produkt wordt ingevoerd. (in 1926: 23.267 ton).

Na de steenkool is de goederensoort, waarvan in het jaar 1926 over Hamburg de grootste hoeveelheid werd uitgevoerd, *de suiker*.

De uitvoer steeg van het vrij ongunstige jaar 1925 tot 1926 met niet minder dan 200.000 ton (van 501.713 tot 719.456 ton), en vormde aldus 7.1 pCt. van den uitvoer. Vergeleken bij den vóóroorlogschen export is het cijfer van 1926 echter nog niet hoog te noemen. In 1908 bv. voerde Hamburg 978.609 ton (16 pCt. van den totalexport en in 1913 zelfs 1.046.772 ton (11.7 pCt.) uit. Merkwaardig is het wel, dat bij een dergelijken enormen suikeruitvoer over Hamburg, Duitschland langs den Rijn vrijwel niets schijnt te exporteeren in 1926: 8.845 ton), integendeel langs dezen weg (en dan voornamelijk via Rotterdam) belangrijke quanta invoert, in 1926 b.v. niet minder dan 143.185 ton. De groote hoeveelheden suiker, welke Rotterdam tegenwoordig uitvoert (in 1926: 264.069 ton) bestaan dan ook vrijwel geheel uit in het eigen land geraffineerde binnenlandsche beetwortelsuiker en geïmporteerde rietsuiker.

Als een ander binnenlandsch artikel, dat over Hamburg soms in niet geringe hoeveelheden wordt uitgevoerd, toont ons de statistiek de *aardappelen*. Gelijk van de meeste artikelen, die aan oogstuitkomsten onderhevig zijn, is het verloop van den export van aardappelen zeer grillig. In 1924 bedroeg deze:

¹⁾ Ook Antwerpen ontvangt veel meer stukgoedverkeer dan Rotterdam, zoo niet bij den invoer, dan toch bij den uitvoer. De verhouding van het massagoed tot het geheel, was in 1924 voor den invoer 75.2 pCt., voor den uitvoer 22.6 pCt.

19.209 ton, in 1925 111.479 ton, in 1926 20.110 ton.

Achteruitgegaan — en met niet minder dan 3 pCt., resp. 18 pCt. — is de import en de wederexport over Hamburg van *rijst*, waarbij wij er op wijzen, dat die over Rotterdam, wat den invoer betreft, gelijk bleef, wat den uitvoer aangaat, zelfs steeg.

Een belangrijk artikel voor in- en uitvoer vormen verder de *kunstmeststoffen*. Zoowel de import van fosforzure kalk als die van chilisalpeter is gedaald, terwijl gestegen is de uitvoer van kalizouten en meer dan verdubbeld is de uitvoer van zwavelzure ammoniak. Terwijl ook de uitvoer van chilisalpeter een weinig toenam, is de invoer daarvan voor binnenlandsch verbruik gedaald van 75.777 tot 28.016 ton. Vergelijkt men hierbij het cijfer voor 1913, nl. 584.675 ton (op een totaal import van Duitschland van 774.317 ton), dan wordt duidelijk, dat practisch gesproken de chilisalpeter in Duitschland heeft afgedaan. Ondanks de nadeelen, die tegenwoordig worden geacht verbonden te zijn aan het gebruik van zwavelzure ammoniak is de uitvoer van dit produkt over Hamburg gestegen tot een hoeveelheid van niet minder dan 334.055 ton.

Bij deze groep moet ook vermeld worden, dat de uitvoer van *keukenzout* en van „*Abraumsalze*” zeer steeg, terwijl die van *cement* (produkt der in de nabijheid van Hamburg gelegen fabrieken), hoewel nog zeer aanzienlijk, afnam. Het treft in dit verband de aandacht, dat de uitvoer van cement over Rotterdam (in tegenstelling met dien over Antwerpen) betrekkelijk zoo gering is, hoewel het in Rotterdam's achterland gelegen Heidelberg een groot producent is. Ausnahmetarife en zeevrachten spelen hierbij zonder twijfel een rol.

Onder de meer speciaal tot het stukgoed behorende goederensoorten wijzen wij allereerst op den aanvoer van *katoen*, welke een merkwaardige daling aanwijst.

Terwijl de aanvoer over Bremen wederom sterk toenam en het vooroorlogsche cijfer naderde, Rotterdam ondanks een kleine inzinking het vooroorlogsche peil toch nog ruim overschreden houdt, zakte de aanvoer over Hamburg van 117.756 ton tot 65.470 ton, terwijl in 1913 de aanvoer 171.807 ton bedroeg.

Een soortgelijk verloop vertoont de aanvoer (en als gevolg daarvan de wederuitvoer) van *jute*.

Intusschen, al daalde de import van 183.188 tot 125.384 ton, deze overtreft nog sterk dien over Rotterdam (in 1926 werd aldaar voor doorvoer 30.135 ton aangevoerd), hetgeen niet geheel begrijpelijk is, daar een groot deel der Duitsche jutefabrieken in het achterland van Rotterdam zijn gelegen, en op de Duitsche spoorwegen, voor zoover ons bekend, geen uitzonderingstarieven voor jute ten behoeve van Hamburg of Bremen zijn ingevoerd.

De zeer belangrijke aan- en uitvoer van *wol* steeg nog een weinig. Het schijnt, dat de groote invoer van wol over Hamburg, dankzij de daar gevestigde wolmarkt, ondanks herhaalde pogingen door onze havens niet bedreigd kan worden.

Uit het stijgende cijfer van den aanvoer van *koffie* blijkt, dat de scherpe maatregelen om dezen weder te vergrooten, niet zonder uitwerking zijn gebleven. Het zal wel aan de samenwerking in deze der reeders, spoorwegen en de Hamburgsche „Freihafen Lagerhaus Gesellschaft” toegeschreven moeten worden, dat de koffiëimport over Hamburg, die intusschen in 1924 nog niet de helft beliep van dien van 1913, weer een weinig omhoog gaat. Toch is het succes hier exceptioneel maatregelen, mede doordat deze noodgedwongen gedeeltelijk in de andere havensteden zijn overgenomen, tot dusver zeer beperkt gebleven; zoo hebben zij Amsterdam niet verhinderd zijn koffiëimport te verdubbelen. De uitvoer van koffië over Hamburg bleef constant.

Zeer aanzienlijk, hoewel evenals in 1925 een weinig dalende, was de aanvoer van *cacao*. Met zijn 101.977

ton in 1926 was deze aanvoer nog steeds bijna het dubbele van dien van 1913 en bijna het tienvoudige van den aanvoer over Rotterdam. De uitvoer bereikte dit jaar het cijfer van 44.506 ton. Vermeld worde, dat de invoer van cacao's in Duitschland voor binnenlandsch gebruik van 52.878 ton in 1913 tot 81.111 ton in 1925 steeg.

Ook de aanvoer en in verband daarmee de uitvoer van *tabak* was in 1926 een weinig minder dan in 1925. De oorlog heeft overigens in de positie der verschillende havens ten aanzien van dit artikel niet veel wijziging gebracht; slechts is de aanvoer over Amsterdam ten koste van Rotterdam toegenomen. Terwijl hier te lande vooral tabak uit de koloniën wordt aangevoerd en o.m. slechts voor 6 pCt. tabak, welke afkomstig is uit Griekenland, Bulgarije en Turkije, treffen wij onder het over Hamburg aangevoerde quantum tabak niet minder dan 63 pCt. van uit die landen afkomstige tabak aan.

Een dergelijk geval doet zich eveneens voor bij den invoer van *huiden en vellen*. Terwijl Nederland in 1925 11 pCt. der aangevoerde runderhuiden uit de eigen koloniën betrok, voerde Hamburg slechts 522 ton of 0.4 pCt. runderhuiden uit Ned. Indië in, en dat op een totaal van 120.158 ton. Intusschen is de totale aanvoer van huiden, welke voor verreweg het grootste deel uit Zuid-Amerika afkomstig waren, sinds 1924 geregeld gedaald. De uitvoer daarentegen steeg in het laatste jaar.

Een merkwaardig verloop vertoonen de cijfers voor *cellulose*, in zoverre als van dit artikel de in- en uitvoeren elkaar in belang niet veel schijnen te ontlopen.

De volgende cijfers toonen zulks aan:

	1925	1926
invoer	129.538	111.139
uitvoer	170.178	169.906

Daarentegen wordt heel wat meer *papier* uit- dan ingevoerd. De cijfers daarvan zijn als volgt:

	1925	1926
invoer	161.808	202.016
uitvoer	353.489	441.492

Volgens inlichtingen van bevoegde zijde kan aangenomen worden dat, als bij zoo vele producten, ook deze toename in den papieruitvoer niet voor het minst een gevolg is van de uitzonderingstarieven op de Duitse spoorwegen en dus mede ten koste van Rotterdam plaats had.

Meer nog dan in de laatste jaren vormden in 1926 de *chemische en pharmaceutische producten en verwaren* een belangrijk deel van den uitvoer. Een splitsing van deze wijde, uit talloze posten bestaande — en meest tot de typische stukgoederen behorende — groep zou ons te ver voeren, slechts de totaalcijfers worden hieronder vermeld. Werd van deze groep in de jaren 1925 en 1926 374.347 en 323.229 ton ingevoerd, de uitvoer bedroeg niet minder dan 1.323.270, respectievelijk 1.603.341 ton. Het kan wel als vaststaande worden aangenomen, dat zoo bij één groep artikelen, het bij deze is, dat de uitzonderingstarieven op de spoorwegen Hamburg bevoordeelen, Rotterdam benadeelen.

Een dergelijk succes voor Hamburg heeft het uitzonderingstarief voor *ijzer- en staalwaren* niet gebracht. De statistiek doet ons een achteruitgang zien van den invoer van „Unedle Metallen und Waren daraus” van 560.855 ton in 1925 tot 436.434 ton in 1926. Daarentegen steeg de uitvoer van 601.018 ton tot 855.251 ton. Hiermede blijkbaar niet tevreden, besloten de Duitse spoorwegen met Augustus jl. het uitzonderingstarief met 10 pCt. te verlagen en een naar hoeveelheid en afstand berekend rabat toe te staan, dat tot 38 pCt. kan stijgen.

Ten slotte zij vermeld, dat Hamburg van een ander belangrijk, door „Ausnahmetarife” beschermd artikel den uitvoer sterk zag vermeerderen. In 1925 werd

173.430 ton *glas, porcelein en aardewerk* uitgevoerd, in 1926 204.537 ton.

Aan deze artikelsgewijze bespreking moge een enkel woord worden toegevoegd over de richting in geographischen zin, waarin zich het verkeer van Hamburg bevoogt.

Wat den *invoer* over Hamburg betreft, zoo waren de voornaamste importeurs de Vereenigde Staten met 1.837.130 ton of 18.3 pCt. van het totaal, daarop volgen Engeland (10.3 pCt.), Argentinië (9.6 pCt.), Britsch Indië (5.6 pCt.), Rusland (4.8 pCt.), Canada (4.5 pCt.), Roemenië (3.4 pCt.), China en Zweden (ieder 2.7 pCt.), Ned. Indië en Denemarken (ieder 1.8 pCt.).

Hierbij dient in het oog gehouden, dat, zooals hierboven reeds werd opgemerkt, de kolenstaking den import van Engeland sterk beïnvloed heeft. In 1925 bedroeg deze dan ook ongeveer het dubbele, nl. 2.487.135 ton of 20 pCt.

Een andere groepeerings toont, dat Hamburg voor 6 pCt. zijn import ontving uit Scandinavië (in 1913: 4.7 pCt.) en voor 4 pCt. uit de Oostzee behalve Scandinavië (in 1913: 3 pCt.). Vermeld worde nog, dat uit de Middellandsche en Zwarte-Zeehavens (Spanje uitgezonderd) in totaal 11.1 pCt. van den import werd ontvangen.

De eenige zeer belangrijke verschuiving, welke te dezen aanzien heeft plaats gehad, is die, welke veroorzaakt werd door het vrijwel uitvallen van den Zuid-Russischen import ten gevolge van de incapabiliteit van dit land om graan uit te voeren.

In 1913 importeerde Hamburg uit Rusland (zonder Finland) 1.490.255 ton goederen (12 pCt. van den totalen import), waarvan 1.207.597 ton graan, in 1926 waren deze cijfers respectievelijk 513.791 ton (4.8 pCt.) en 261.599 ton. Wordt daarbij de invoer gevoegd uit de landen, welke vóór den oorlog een deel van Rusland uitmaakten, dan worden de cijfers 539.820 ton (5 pCt.) en 263.472 ton.

Bij den *uitvoer* was het Engeland, die dit jaar het leeuwendeel van Hamburgs export ontving, nl. 3.874.803 of 38.7 pCt. In 1925, toen Engeland nog geen kolen uit Hamburg importeerde, bedroeg deze aanvoer echter slechts 1.027.534 ton of 14.7 pCt. Dan komen de Vereenigde Staten met 7.1 pCt., Denemarken met 5.3 pCt., Zweden met 3.9 pCt., Finland en Britsch-Indië ieder met 2.4 pCt., Noorwegen, Argentinië en Brazilië ieder met 2.3 pCt.

Zagen wij, dat Scandinavië en de Oostzeelanden in belangrijke hoeveelheden hunne waren naar Hamburg zenden, in nog meerdere mate vormen deze landen afzetgebieden voor het distributie-centrum Hamburg. Naar Scandinavië vond 11.5 pCt., naar de overige Oostzeehavens 7.7 pCt. van den Hamburgschen export zijn weg.

Sowjet-Rusland nam dit jaar 133.071 ton af of 1.2 pCt. tegen 183.210 ton of 2.6 pCt. in 1925 en 336.726 ton of 3.7 pCt. in 1913. Wordt echter bij den export van 1926 gevoegd de uitvoer naar die landen, welke in 1913 mede tot het Russische rijk behoorden, dan blijkt het exportcijfer niet noemenswaard gedaald, nl. 316.473 of 2.9 pCt.

Een parallel te trekken met het handelsverkeer tusschen Rotterdam en Rusland laat onze ten deze zeer gebrekkige statistiek voorloopig niet toe. Met zekerheid kan slechts voor een beperkt aantal belangrijke artikelen het importcijfer voor 1913 en voor de eerste zes maanden van 1927 worden opgegeven. Van die goederen (waaronder granen, peulvruchten, rijst, oliehoudende vruchten en pitten, vetten, oliën, tabak, erts en metalen) verhield zich den aanvoer in Nederland met dien over Rotterdam als 100 : 97. Een weinig ongunstiger voor Rotterdam moet de verhouding geweest zijn ten aanzien van den invoer der andere goederen, daar van den hieronder vallenden belangrijken post hout een goed deel over Amsterdam

is gegaan. Worden dezelfde verhoudingscijfers voor den import uit Rusland over Rotterdam in 1926 aangenomen en worden de voor Rotterdam bekende importcijfers over de eerste helft van 1927 verdubbeld, dan kan aan de aldus geconstrueerde cijfers van den navolgenden staat, naar het ons wil voorkomen, voldoende betrouwbaarheid worden toegekend.

Invoer uit Rusland over Rotterdam in tonnen:

	1913	1926	1927
Graan	± 2.000.000	± 370.000	± 450.000
Erts.....	± 750.000	± 130.000	± 300.000
Peulvruchten.....	± 60.000	± 15.000	± 30.000
Hout	± 1.300.000	± 350.000	± 30.000
Minerale oliën	± 15.000	± 47.000	± 3.000
Overige goederen..	± 1.000.000	± 100.000	± 157.000
Imp. uit de randstaten		± 140.000	± 100.000
Totaal	± 5.125.000	± 1.152.000	± 1.070.000

Wat den uitvoer betreft, zoo kan, daar deze niet van zooveel belang is noch was, volstaan worden met de vermelding der op dezelfde wijze berekende totaal-cijfers voor de jaren 1913, 1925 en 1926. Deze waren in tonnen als volgt:

Uitvoer naar Sowjet-Rusland over Rotterdam:

1913	1925	1926
± 780.000	± 100.000	± 200.000

Uitvoer naar het vroegere Keizerrijk Rusland over Rotterdam:

1913	1925	1926
± 780.000	± 350.000	± 450.000

Uit deze zeer globale berekeningen zou volgen, dat, wanneer Hamburg in 1926 ± 36 pCt. van den vooroorlogsch import uit Rusland en 94 pCt. van den uitvoer naar dat land herkegen had, Rotterdam in 1926 ± 20 pCt. van zijn vooroorlogsch import uit dat land ontving en in 1927 zal ontvangen. De uitvoercijfers van Rotterdam steken nog ongunstiger bij die van Hamburg af. In 1925 bedroeg de uitvoer (die naar de randstaten medegerekend) immers ± 45 pCt., in 1926, dank zij den uitvoer van steenkool, ± 57 pCt. van dien van 1913.

K. F. O. JAMES.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Juli 1927, in vergelijking gebracht met de overeenkomstige cijfers van Juli 1926.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 42.504.800 op tegen f 39.369.900 in Juli 1926 en vertoonden mitsdien een vooruitgang van f 3.135.000. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van f 3.129.100.

De totaal-opbrengst over de eerste zeven maanden van 1927 bedroeg f 300.982.400, zijnde f 14.011.900 méér dan die in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, terwijl de raming met f 25.352.400 werd overschreden. Laat men echter, om een meer zuivere vergelijking te krijgen, de rijwielbelasting, die voor verreweg het grootste gedeelte in de maand Januari van elk jaar binnenkomt, buiten beschouwing, dan blijkt, dat de opbrengst der overige middelen over de maanden Januari t.m. Juli 1927 7/12 van de voor dat jaar geraamde opbrengst met f 22.296.100 te boven gaat.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonden de vermogensbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de invoerrechten, het statistiekrecht, de geslacht-, de bier-, de suiker- en de tabakaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de successierechten en de domeinen een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de zout-, de wijn- en de gedistilleerdaccijns, de belasting op rijwielen, de zegelrechten, de registratierechten, de akten voor de jacht en visscherij en de loodsgelden. Hieruit blijkt, dat de loop der middelen in de afgelopen maand niet onverdeeld

gunstig mag worden genoemd. De helft der middelen liep in opbrengst terug. Dat het eindresultaat nog zoo bevredigend was, is louter aan het ruim vloeien van de dividend- en tantiëmebelasting toe te schrijven, die ruim 3½ miljoen in opbrengst vooruitging.

Evenals de vorige maand bewoog de grondbelasting zich in dalende lijn. Het nadeelig verschil beliep ditmaal f 18.500, doch wordt ruimschoots opgewogen door de hoogere ontvangsten in eenige vorige maanden. In de eerste zeven maanden kwam f 493.300 méér binnen dan in dezelfde periode van 1926, voor wat een goed deel betreft, dank zij de snellere invordering, terwijl de raming met f 3.784.700 werd overtroffen. Voor den loop van deze belasting in de volgende maanden zegt dit echter uiteraard niets.

Ook de personeele belasting gaf weer een teruggang in opbrengst te zien (van f 208.300). Vergelijkt men de ontvangsten uit dit middel over de eerste zeven maanden van 1926 en 1927, dan blijkt, dat in het tijdvak Januari t.m. Juli 1927 f 115.000 minder kon worden geboekt dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Ook de raming werd niet bereikt (nadeelig verschil f 2.022.400). Bij dit laatste dient evenwel te worden bedacht, dat de eerste maanden van het jaar voor de personeele belasting niet de voordeligste zijn.

In tegenstelling met de vorige maand liep de inkomstenbelasting ditmaal eenigszins in opbrengst terug. Voor het vrij onbelangrijk verschil (f 70.500) is een bepaalde oorzaak niet aanwijsbaar. Bij vergelijking van de ontvangsten over de eerste zeven maanden van 1926 en 1927 blijkt, dat de bedragen als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld.

	Jan. t/m. Juli 1926	Jan. t/m. Juli 1927
1923/24....	f 2.229.500,—	—
1924/25....	„ 5.622.600,—	f 1.197.000,—
1925/26....	„ 54.377.700,—	„ 3.571.700,—
1926/27....	„ 1.798.500,—	„ 58.570.200,—
1927/28....	„ —	„ 1.754.000,—
Totaal.	f 64.028.300,—	f 65.092.900,—

Uit de hierboven gegeven cijfers valt af te leiden, dat de snellere invordering nog steeds haar invloed doet gevoelen. Op den loopenden dienst (1926/1927) werd bijna f 4,2 miljoen meer ontvangen dan op het overeenkomstige dienstjaar (1925/1926) in de eerste zeven maanden van 1926. Dat niettemin over het tijdvak Januari/Juli slechts f 1.064.600 méér werd ontvangen dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de oudere dienstjaren minder opleverden. De raming werd in de eerste zeven maanden van dit jaar met f 1.064.600 overschreden.

Evenals de beide vorige maanden gaf de vermogensbelasting een hoogere inkomst. Het surplus bedroeg ditmaal f 225.000. Zooals reeds meermalen werd opgemerkt staan de schommelingen, die de loop van dit middel den laatsten tijd te zien geeft, in verband met de wijziging der betalingstermijnen ten gevolge van de overdracht der invordering aan de ontvangers der directe belastingen. Een en ander maakt het niet gemakkelijk zich omtrent den loop van dit middel een oordeel te vormen. Gerekend over zeven maanden gaf 1927 f 1.508.900 méér te boeken dan het vorige jaar. De raming werd met f 397.500 overtroffen.

De dividend- en tantiëmebelasting vertoonde een stijging van niet minder dan f 3.572.000 en gaf daardoor het nog nimmer bereikte bedrag van f 6.296.700 te boeken. Ongetwijfeld is dit aan toevallige omstandigheden toe te schrijven. Zooals bekend, komen de baten, uit dit middel voortvloeiende, op zeer onregelmatige wijze binnen, en worden zij in elk jaar voor een belangrijk deel slechts in enkele maanden ontvangen. Het vorige jaar was de maand September buitengewoon gunstig (opbrengst ruim f 4 miljoen); thans werden blijkbaar de groote aanslagen in de

maand Juli voldaan. Gerekend over zeven maanden kwam de opbrengst van 1927 f 4.143.400 uit boven die van het vorige jaar, terwijl de raming met f 3.528.300 werd overschreden. Deze gunstige cijfers geven echter geen vrijheid, omtrent den verderen loop van dit middel conclusies te trekken.

De invoerrechten leverden f 15.100 méér voor de schatkist op, terwijl het statistiekrecht eveneens een stijging in opbrengst vertoonde (van f 13.900). Gerekend over zeven maanden, bleven de invoerrechten zoowel bij het vorige jaar als bij de raming in opbrengst ten achter (met resp. f 301.000 en f 117.200); bij het statistiekrecht daarentegen werd zoowel de opbrengst van Januari t.m. Juli 1926 als de raming overtroffen (met onderscheidenlijk f 109.200 en f 129.100).

De accijnzen vertoonden onderling een geheel verschillend beeld. De zoutaccijnz liep terug met f 28.800, hetgeen evenwel aan toevallige omstandigheden moet worden geweten. Daarentegen gaf de geslachtaccijnz een accres te zien van f 95.900, dat zich evenmin verklaren laat. De wijnaccijnz wees een lagere opbrengst aan van f 49.000, waarbij evenwel moet worden bedacht, dat de wijnaccijnz voor verreweg het grootste deel in de laatste maand van elk kwartaal wordt ontvangen, en dat de teruggang in de afgelopen maand waarschijnlijk weer door een ruimer vloeien in de volgende maanden zal worden gecompenseerd. Het gedistilleerd leverde f 528.400 minder op. Neemt men echter in aanmerking, dat de maand Juli in 1927 een betaaldag (Donderdag) minder telde dan in 1926, dan blijkt de gedistilleerdaccijnz per slot van rekening nog in opbrengst te zijn vooruitgegaan. De bieraccijnz gaf een accres te zien van f 120.000, dank zij de toename van het verbruik van dit genotmiddel ten koste van het gedistilleerdverbruik. De suikeraccijnz accessseerde met een bedrag van f 307.500, waardoor de daling in opbrengst in de beide vorige maanden weer voor een belangrijk deel werd goed gemaakt. Eindelijk moge nog worden gewezen op den tabakaccijnz, die een stijging in opbrengst vertoonde van f 202.500, waarin eenige opleving in de sigarenindustrie tot uiting schijnt te komen. Over het algemeen genomen blijft deze groep van middelen tot tevredenheid stemmen.

De belasting op gouden en zilveren werken leverde f 3.700 méér op dan in de gelijknamige maand van 1926. In werkelijkheid is de toeneming in opbrengst nog iets grooter, daar ingevolge de gewijzigde waarborgwet met ingang van 1 Juli 1927 een krediettermijn voor de betaling van het waarborgrecht kan worden toegestaan, hetgeen uiteraard de ontvangst gedurende de eerste maanden drukt. Er schijnt in het goud- en zilvervak echter eenige opleving te komen, daar de stijging in opbrengst nu reeds 10 maanden aanhoudt. De belasting op rijwielen gaf in de afgelopen maand f 7.700 minder te boeken dan in Juli 1926. In totaal werd in het loopende jaar aan verkochte rijwielplaatjes reeds ontvangen f 6.702.100 of f 452.100 méér dan het geheele voor 1927 geraamde bedrag.

Van de middelen, die meer in rechtstreeksch verband staan met het zakenleven, brachten de zegelrechten f 448.500 minder op. Gedeeltelijk is deze teruggang te wijten aan een mindere uitgifte van effecten; de beursbelasting bracht althans f 131.500 minder op dan in Juli 1926. Ook de registratierechten vertoonden een daling in opbrengst (van f 72.200), waarschijnlijk wegens minder overgangen van onroerend goed. De loodsgelden liepen terug met f 58.600. De afgelopen maand was voor de hier besproken groep van middelen dus vrij ongunstig. Gerekend over zeven maanden maken de opbrengsten evenwel een alleszins bevredigenden indruk. Zoowel de opbrengst van de eerste zeven maanden van 1926 als de raming werden met belangrijke bedragen overtroffen.

Ten slotte moge nog de aandacht worden gevestigd op de successierechten, die f 63.100 méér opbrachten, waardoor de opbrengst over de eerste zeven maanden f 3.761.400 steeg boven die van hetzelfde tijdvak van 1926 en f 3.320.800 boven 7/12 der raming. De domeinen liepen op met f 17.700; de jacht- en visschierijakten gaven daarentegen f 11.100 minder te boeken.

De inkomsten van het „Leeningsfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 7.846.600, waarvan ruim f 1.953.000 aan de Verdedigingsbelastingen was toe te schrijven. De middenstaat van Juli 1926 wees een opbrengst aan van f 7.003.200. In de eerste zeven maanden van 1927 kwam in totaal f 63.249.700 binnen (in hetzelfde tijdvak van 1926 f 61.023.200).

De inkomsten ten bate van het „Wegenfonds” beliepen in de afgelopen maand f 409.500; over de maanden April t.m. Juli 1927 in totaal f 5.287.300.

AANTEKENINGEN.

Zeven jaar Petroleum-winning sedert de nationalisatie der Kaukasische Olievelden en de oprichting van den Sovjet Staats-trust „Azneft”.

Zooals bekend is, kan Rusland, ondanks het feit, dat zijn ondergrondse petroleumvoorraad waarschijnlijk de grootste van de heele wereld is, toch, wat de petroleumwinning betreft, bij lange na niet op de reusachtige stijging wijzen van de Amerikaanse en Anglo-Perzische of Venezolaansche exploitaties.

Sedert een paar jaar echter is in het Russische petroleumbedrijf herleving te constateeren. Een der belangrijkste gebieden is naar men weet het gebied van Bakoe in Azerbeidsjan. Op dit gebied is de herleving opvallend. In verband met de jongste gebeurtenissen in de petroleumwereld zijn de volgende gegevens, die wij in hoofdzaak ontleenen aan een met de letters L. K. onderteevend artikel in het Julinum-mer van het door de Russische handelsvertegenwoordiging te Berlijn uitgegeven periodiek „Die Volkswirtschaft der Union der Sozialistischen Sovjetrepublieken” ongetwijfeld ook voor de lezers van de E.-S. B. van belang.

Op 28 Mei 1920 werden 200 door de Sovjets in Azerbeidsjan genationaliseerde petroleumbedrijven vereenigd tot een Staats Trustbedrijf, de „Azneft” (samentrekking van de eerste lettergrepen van Azerbeidsjan en Naphta).

Gegeven de beteekenis van de, in en om Bakoe op het schiereiland Apsjeron voorhandene petroleumbronnen, is de Azneft voor de USSR. (Unie der Soc. Sovjet-Republieken) het voornaamste aardolieadres. In het productiejaar 1925—26 brachten de, nu door de Azneft bestreken velden 5.5 miljoen ton van de gezamenlijke 8.2 miljoen ton der USSR. op.

De ontwikkeling, die de petroleum-industrie van Azerbeidsjan in de laatste zeven jaren gehad heeft, valt duidelijk in drie perioden uit elkaar. De eerste periode loopt van het oogenblik der nationalisatie in het voorjaar van 1920 tot in het midden van '21. Zij kenmerkte zich door groote verwarring en slapte in de productie ten gevolge van oorlog en burgeroorlog. De petroleum-opbrengst van het Bakoe-rayon bedroeg in September 1920 177.000 ton tegen 613.000 ton gemiddelde maandelijksche opbrengst in 1913. In die Septembermaand hoorde men niet meer dan 198 M. tegen gemiddeld 14.314 M. in 1913. Met de opheffing der blokkade en de geleidelijke herleving van de heele Russische industrie brak de tweede periode aan, de periode van den z.g. „wederopbouw” der petroleum-industrie. En nog vóór het einde van den wederopbouw zette de derde periode in, die der rationalisatie der productie op nieuwe, technisch verbeterde basis.

In den loop der laatste jaren nu heeft volgens verschillende gegevens de petroleum-industrie van Azerbeidsjan op elk gebied van haar werkzaamheid de

prestaties van vóór 1914 benaderd en hier en daar moet men constateeren, dat zij ze overtroffen heeft.

Dit geldt in het bijzonder van de boring, die de grondslag is van de petroleumwinning. In 1913 werden 171.774 M. aangeboord. De ontwikkeling van de boorwerkzaamheden op hetzelfde gebied sedert de nationalisatie kan men verder uit de hier volgende officieele cijfers opmaken:

1920—21 2.776 M. 1924—25 93.433 M.
1922—23 31.449 „ 1926—27 249.652 „

In de heele zeven jaren werden 643.000 M. geboord en 1255 nieuwe boorputten gemaakt, uit welke nieuwe putten meer dan 6 miljoen ton petroleum gewonnen werd.

De gezamenlijke productie der Bakoe-bronnen in de zeven jaren bedroeg 27.526.000 ton petroleum en 493.000 ton aardgas. De jaarlijksche productie wijst op een geregelde toename:

	Ruwe petroleum ton	Aardgas ton
1920—21	2.494.000	30.300
1921—22	2.751.000	24.000
1922—23	3.273.000	24.200
1923—24	3.901.000	23.400
1924—25	4.362.000	59.800
1925—26	5.218.000	134.500
1926—27	6.521.000	170.400

Sedert het eerste jaar der nationalisatieering is de productie van ruwe petroleum dus tot het 2.6 voudige gestegen, de gas-productie tot het 5.6 voudige. Daar de productie in 1913 7.356.000 ton bedragen heeft, is de voortbrenging van het nu afgelopen jaar 1926—27 de oude productie zeer nabij gekomen. Volgens een Telegraaf-bericht uit Moskou van 4 Augustus gaat de raming voor 1927—28 de Tsaristische productie te boven, zou nl. wezen 7.825.000 ton.

Deze, verhoudingsgewijs (en gegeven het gebrek aan kapitaal) snelle wederopbouw van de petroleum-productie is in de eerste plaats te verklaren, door de, met de nationalisatieering vanzelf mogelijk geworden centralisatie der industrie. Daarnaast hebben echter ook technische veranderingen tot de verhooging der productie bijgedragen. Zoo werd bij het boren steeds meer het langzame en dure stang-boren vervangen door rotatie-boren, kabel- en turbine-boren, zoodat, bij een totale boring van 249.652 M. in 1926—27, slechts 21.866 M. (8.8 pCt.) met de stang geboord zijn, daarentegen 374.756 MM. door rotatie-boring en 87.000 M. door kabel-boring. In den vooroorlogstijd kwam de rotatie-boring slechts bij wijze van proefneming voor.

Ook verdient vermelding, dat sedert 1923 de petroleumwinning steeds meer door dieptepompen geschied is, welke geleidelijk het ouderwetsche pompsysteem vervangen. In April 1927 deden de dieptepompen reeds 37.4 pCt. van het werk.

Verder werken tegenwoordig 93 pCt. van de boorputten met elektrische kracht, 1.5 pCt. met stoommachines en 5.5 pCt. met verbrandingsmotoren, terwijl in den vooroorlogstijd slechts 30 pCt. der boorputten van het Bakoe-gebied door electriciteit werden gedreven. Ten gevolge der electrificatie en de invoering der dieptepompen is het eigen gebruik van petroleum voor de petroleumfabrieken gedaald van 12.8 pCt. in 1920 op 5 pCt. in 1927; voor 1914 bedroeg het brandstofverbruik rond 15 pCt. der bruto petroleumwinning. Hand aan hand hiermede daalden de (eigenlijke) bedrijfskosten, die bijv. in het productiejaar 1925—26 met 21 pCt. zijn verminderd.

De verwerking der ruwe petroleum heeft in de laatste zeven jaren een ontwikkeling gehad, die aan die der petroleumwinning zelve niet ongelijk is. Sedert de nationalisatieering werd in het geheel 17.891.000 ton ruwe petroleum verwerkt. Daarvan komen 1.585.000 ton op rekening van het eerste productiejaar, en 3.817.000 ton op het laatste, d.w.z. een 2.4 maal grootere activiteit.

Ook kwalitatief is de petroleumverwerking vooruit-

gegaan. De petroleum van het Bakoegebied is altijd rijk geweest aan uitstekende smeeroliën, en daarnaast aan andere zware oliën en mazoet. Daarentegen haalt men bij de distillatie uit deze petroleum slechts weinig primaire benzine. Nu is het in de laatste jaren gelukt, de benzine-fabricatie door het z.g. kraken in een voor proef werkende cracking-fabriek te doen stijgen. Volgens „De Telegraaf” van 5 Augustus zal rond 150.000 poed benzine aldus dit jaar gewonnen worden. Daar hier nog de vermeerderde voortbrenging van aardgas (benzine) bijkomt, was het reeds in 1925—26 mogelijk, gemiddeld 4.4 pCt. van de verwerkte ruwe petroleum als benzine te winnen, terwijl in de eerste maanden van 1926—27 de benzine-fabricatie zelfs op 5.8 pCt. van de verwerkte ruwe petroleum steeg. Buitendien zijn op het oogenblik twee nieuwe cracking-installaties voor benzine-winning in aanbouw, waarbij voor het volgend jaar nog twee andere komen. Elke installatie is bestemd voor een verwerking van 5 miljoen poed (1 poed is gelijk één zestigste ton) mazoet met een benzine-opbrengst van 25 pCt.

Verder zijn nog andere groote inrichtingen in aanbouw. Daaronder verdient vermelding de bouw van een fabriek van smeerolie met een verwerkingscapaciteit van 50.000 poed mazoet per dag.

Parallel met de vergrooting der productie moesten de hulpbedrijven groeien en met name de krachtstations. Zoo is dan het stroomverbruik gestegen van 101 miljoen K.W.U. in 1920—21 op 312 miljoen K.W.U. in 1925—26, d.w.z. gestegen met 208 pCt. Wat het eigen transportwezen betreft beschikt Azneft tegenwoordig over 600 motorrijtuigen en 99 tractors. De spoorweg, die boortorens en raffinaderijen met elkaar verbindt, heeft een lengte van rond 140 kilometer.

De export van de Bakoesche petroleum is nog sneller omhoog gegaan dan haar winning. De uitvoer van petroleum-producten beliep in 1913 898.200 ton, in 1925—26 1.472.400 ton, d.w.z. de uitvoer is sedert 1913 bijna dubbel zoo groot geworden.

Hier volge een beeld van den export der petroleum uit Bakoe, — niet inbegrepen de export naar Perzië, waarheen jaarlijks ongeveer 1½ miljoen poed petroleumproducten werd verzonden:

1921—22	6.2 miljoen poed is	100 pCt.
1922—23	14.1 „ „ „	225 „
1923—24	32.1 „ „ „	516 „
1924—25	56.1 „ „ „	905 „
1925—26	61.5 „ „ „	992 „
1926—27	41.0 „ „ „	(eerste halfjaar)

Men meent te Bakoe, dat wat den export betreft, het jaar 1926—27 bijna zal evenaren het recordjaar van den Tsaristischen tijd, dat was het jaar 1904, toen een uitvoer bereikt werd van 86.4 miljoen poed. In totaal belooft de uitvoer van Azneft rond 20 pCt. van de bruto-winning, tegen circa 8.4 pCt. in de laatste jaren vóór den wereldoorlog.

Ook de rentabiliteit van den uitvoer is gestegen. Afgezien van de beter gesorteerde samenstelling van den export, heeft hiertoe voornamelijk de oprichting en voltooiing van steeds meer export-organisaties van de Russische Petroleumtrust bijgedragen, die voor ¾ producten uit het Bakoe-gebied ontvangen.

De verdere ontwikkeling der petroleum-winning en -verwerking geschiedt en zal geschieden volgens een, over een periode van 5 jaar loopend plan voor alle takken der Russische Petroleumindustrie. Volgens dit plan, waarover in de Russische tijdschriften uitvoerige gegevens staan, zou in gelijkmatig tempo de Bakoesche petroleumwinning stijgen van 410 miljoen poed in het loopende jaar tot 640 miljoen poed in 1931—32. Die winning zal in het komende jaar 1927—28 reeds de productie overtreffen van 1913, die 450 miljoen poed bedroeg. Men berekent, dat in deze 5 jaren, gezien de resultaten tot heden, 2.85 miljard poed zullen worden gewonnen tegen 1.74 miljard in de afgelopen zeven jaar.

Om genoemde cijfers te kunnen halen is de aanmaak van 2850 nieuwe boorputten een vereischte en de boring van 825.000 vademen (1 „sasjen" of vadem is ruim 2.1 M.), niet meegerekend de *schrap-boringen*. In plaats van 135.000 vademen, die in het loopende jaar geboord zijn, rekent men voor 1931—32 op de aanboring van bijna 200.000 vademen, opdat het plan verwenkelijkt wordt.

In het werkprogram der vijf jaren is gerekend met een gedeeltelijke verplaatsing der raffinaderijen van Bakoe naar de haven van Batoem in Georgië. Hierom wordt de bestaande pijpleiding voor geraffineerde petroleum omgebouwd tot een pijpleiding voor het ruwe product („naphta"). Bovendien ligt het in de bedoeling, een tweede pijpleiding te bouwen over denzelfden afstand. Als de beide leidingen gereed zijn, rekent men dat Batoem jaarlijks 150 miljoen poed ruw product zal verwerken. Evenzoo ligt het in het voornemen, volgens genoemd staatsplan, een cracking-installatie te maken voor een jaarlijksche fabricatie van 10 miljoen poed benzine en een fabriek te bouwen ter vervaardiging van cylinderolie uit goudron, welke een capaciteit van 5 miljoen poed per jaar moet hebben.

Men hoopt den export in het jaar 1931—32 tot 230 miljoen poed (dus bijna 4 miljoen ton) te kunnen opdrijven, dat is dan tot het 2.7 voudige van den export van het loopende jaar en het 6 voudige van dien van 1913. W.

De wereldproductie van suikerbieten.

Kort na elkander verschenen de schattingen over het met suikerbieten beplante areaal door de beide experts op dit gebied, Licht en Dr. Mikusch. De totalen waartoe beiden komen zijn vrijwel aan elkaar gelijk. Volgens deze schattingen is de met suikerbieten beplante oppervlakte ook dit jaar toegenomen. Terwijl Licht de toename echter op 14,4 pCt. schat, zou de vermeerdering volgens Dr. Mikusch slechts 9,19 pCt. bedragen.

	Licht		Mikusch	
	1927-28.	1926-27.	1927-28.	1926-27.
	Acres.	Acres.	Acres.	Acres.
Rusland	1.442.500	1.215.200	1.581.000	1.339.000
Duitschland	1.000.300	922.696	975.700	923.900
Tsjechoslowakije ..	691.600	637.695	668.500	637.200
Frankrijk	573.000	540.856	560.700	540.900
Polen	494.000	355.680	479.200	461.800
Italië	234.600	198.230	239.600	209.900
Spanje	214.900	214.890	*197.600	209.900
België	172.900	152.535	165.500	153.100
Holland	160.500	149.419	160.500	148.200
Hongarije	158.100	152.206	153.100	153.100
Zweden	*100.000	109.712	100.000	98.810
Denemarken	98.800	72.865	74.100	74.090
Oostenrijk	54.300	46.290	55.600	46.930
Ver. Staten	—	—	197.600	128.400
Roemenië	—	—	*172.900	175.400
Jugoslavia	—	—	111.100	106.200
Bulgarije	—	—	44.500	37.050
Ierland	—	—	14.800	9.881
Dantsig	—	—	12.300	9.881
Finland	—	—	7.400	4.940
Zwitserland	—	—	5.000	4.940
Letland	—	—	5.000	4.940
Andere landen	578.000	454.282	—	—
Totaal	5.973.500	5.222.556	5.981.700	5.478.462

De met een ster aangegeven cijfers duiden op een kleiner bebouwd areaal ten opzichte van het voorafgaande jaar. Alle schattingen (1e en 3e kolom) zijn tot op 100 acres afgerond.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Ned.-Indië.

De maandstatistiek 1927 No. 5 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. De volledige serie omvat 72 artikelen en is verdeeld in vijf groepen. Het onderscheid tusschen de „lage" en de „korte" serie is dit, dat van de 13 extra artikelen der lange serie gedurende 1914—1920 prijzen ontbreken.

Het gemiddelde indexcijfer van alle invoerartikelen (volledige serie) blijft dit jaar nog beneden het gemiddelde van 1926. De laatste 3 maanden geven 161.

In den loop van 1926 is het gemiddelde prijsniveau der *textiele goederen* geleidelijk met 21 punten of 9 pCt. gedaald, van 194 in Januari tot op 175 in December. De groeps-indexcijfers van Januari tot Mei 1927 vertoonen uitéénlopende schommelingen. In Februari stijgt het gemiddelde indexcijfer van de groep tot 179, om in Maart tot 172 te dalen en in April en Mei weer geleidelijk op te loopen tot 173 en 174. De stijging in Februari is het gevolg van het omhoog gaan van de prijzen van *Calico's* (Batavia) en *Prints* (Batavia) met resp. 21 en 23 punten of 19 pCt. en 17 pCt.

In Maart treden prijsdalingen in voor de artikelen:

Gebl. Cambrics, sarongs, kain pandjang en *Garen* met resp. 11, 10, 19 en 97 punten of 6 pCt., 6 pCt., 11 pCt. en 50 pCt.

In de laatste twee maanden is de prijs van *Calico's* (Batavia) wederom gestegen van 130 in Maart tot 142 in Mei of met 9 pCt., die van *Ruwe Supers* van 166 in Maart tot 187 in Mei of met 12 pCt. Kleine prijsdalingen van eenige andere artikelen o.a. *sarongs*, wegen hier niet tegen op.

Het prijsniveau van de groep *levensmiddelen* vertoont sinds Januari jl. een daling, de indexcijfers voor de laatste 5 maanden zijn 151, 151, 149, 148, 148.

De *metalen* en *chemicaliën* blijven op hetzelfde niveau van 1926 staan.

Van de vijf invoergroepen vertoont alleen het algemeene indexcijfer van de groep *diversen* een aanzienlijke stijging. Sinds 1923 was het groepsindexcijfer van 169 geleidelijk gedaald tot gemiddeld 165 in 1925 en tot 157 in Mei 1926. Door de verhooging van de invoerrechten op *sigarettentpapier* steeg het indexcijfer van dit artikel in Juni 1926 met 241 punten of 157 pCt. en het algemeene indexcijfer tot 176, op welke hoogte het ongeveer is blijven staan. Januari/Mei 1927 geven 173, 175, 175, 175, 175.

Uitvoer. Het gemiddelde prijsverloop van de 20 *uitvoerartikelen* wordt weergegeven door het algemeene indexcijfer van deze groep, dat in de eerste vier maanden van het jaar een daling vertoont van 136 in Januari tot 128 in April en in Mei jl. weer tot 131 is gestegen. De daling in de eerste maanden van het jaar was in hoofdzaak een gevolg van het terugloopen der *suiker- en maïsprijzen*. Ook in de jongste maand bleven de suikerprijzen dalen, zulks in verband met de omstandigheid, dat door de financiële moeilijkheden in Japan en het uitblijven van vraag van Chinese zijde, de Java suiker in hoofdzaak op de Britsch-Indische en Europeesche markten is aangevoerd. Het indexcijfer van superieure hoofdsuiker is sinds Januari gedaald met 23 pCt. van 178 op 136 en dat van hoofdsuiker No. 16 en hooger met 27 pCt. van 154 op 111.

Tengevolge van den grooten maïsogst daalden de prijzen van dit product van 220 in Januari op 130 in Maart dus met 40 pCt., om vervolgens in April weer met 24 pCt. te stijgen. In de afgelopen maand is het indexcijfer weer 6 pCt. gedaald.

De prijzen van *kapok* zakten in de eerste vier maanden van 195 op 173 of 11 pCt.; in Mei is het indexcijfer weer 7 pCt. gestegen.

De gemiddelde prijzen van *thee* waren in de laatste vier jaar, vrij constant, ongeveer tweemaal zoo hoog als in 1913, niettegenstaande van Maart—October 1925 een inzinking plaats vond, waarvan het laagste punt in Mei (i.c. 184) viel. Na October 1926, met het indexcijfer 200, daalden de prijzen weer, zoodat in December (i.c. 185) weer het laagterecord van 1925 werd bereikt. In Januari 1927 zette de daling zich voort met 23 punten of 12 pCt. (i.c. 162); sindsdien is eenige verbetering merkbaar. In April jl. is het indexcijfer tot 171 gestegen en in Mei is met 185 wederom het niveau van December 1926 bereikt.

Citronella-olie bereikte in November 1924 met het indexcijfer 166 het hoogtepunt, waarna het met groote sprongen voortdurend en snel bleef dalen tot 51 in December 1926. Dit jaar zijn de prijzen weer teruggelopen, zoodat in April en Mei de prijs slechts 45 en 42 pCt. van die in 1913 bedraagt.

De stijging van het algemeene prijsniveau in de laatste maand is het gevolg van een belangrijke prijsstijging van *peper* en *djarakpitten* resp. met 32 en 18 punten.

De algemeene indexcijfers voor alle groothandelsartikelen tezamen bedragen voor de laatste 3 maanden 154, 154 en 155. *Deze indexcijfers hebben geen andere betekenis, dan dat zij het gemiddelde prijsverloop voorstellen van de 92 met name genoemde artikelen. Het gemiddelde*

der korte serie (74 artikelen) is slechts twee tot drie punten hooger.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textiel-goederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metaal ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1922.	208	166	172	170	175	181	129	170
1923.	208	163	174	170	169	180	149	173
1924.	212	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	161	150	165	172	146	166
September 1926	181	157	151	154	157	162	132	156
October "	178	156	150	154	175	164	133	158
November "	177	151	151	153	175	163	135	157
December "	175	152	149	151	173	162	136	156
Januari 1927.	176	151	150	152	173	162	136	156
Februari "	179	151	152	152	175	163	132	156
Maart "	172	149	153	152	175	161	129	154
April "	173	148	151	152	175	161	128	154
Mei "	174	148	152	152	175	161	131	155

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers voor artikelen van in- en uitheemsche oorsprong is zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

De kleinhandelsprijzen der *inheemsche* artikelen hebben de twee laatste jaren slechts geringe wijzigingen ondergaan, zoodat het gemiddelde prijsverloop van deze serie op eenzelfde niveau is gebleven, n.l. ongeveer 70 percent boven het niveau van 1913.

In de afgelopen maanden geven de *rijstprijzen* de seizoending te zien, terwijl de prijzen van *eieren*, nu het Javaansch Nieuwjaar achter den rug is, ook aanzienlijk teruggelopen zijn. Evenals in den groothandel is hier ook de prijs van suiker gedaald.

Ook de *uitheemsche artikelen*, waarvan het gemiddelde prijsverloop op een belangrijk lager niveau staat dan dat van de inheemsche, hebben zich op dezelfde hoogte gehandhaafd gedurende de laatste maanden.

Eveneens de algemeene indexcijfers van de beide series te zamen, die van Januari tot Juni geven 158, 157, 156, 156, 158, 158. De indexcijfers van de voedingsartikelen alleen zijn iets lager.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	Inheemsch ¹⁾	Uitheemsch ¹⁾	Totaal	Voeding ²⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	158
Juni 1926 ..	170	147	159	157
Juli "	167	146	157	154
Augustus "	167	148	157	155
September "	167	148	158	155
October "	170	145	158	155
November "	168	145	157	154
December "	171	147	159	157
Januari 1927 ..	168	145	158	155
Februari "	172	143	157	156
Maart "	169	143	156	154
April "	168	145	156	155
Mei "	166	149	158	156
Juni "	167	149	158	155

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

Passerprijzen. De prijzen der landbouwgewassen, uitgezonderd *mais*, bewogen zich in begin 1926 op een hooger niveau dan in 1925, voornamelijk tengevolge van de lange droogte in dat jaar en van den slechten paddioogst in Mid- en Oost-Java. In de laatste maanden van 1926 en de eerste van 1927 zijn de prijzen echter lager dan eind 1925 en begin 1926 toen ze abnormaal hoog waren.

De seizoending is merkbaar bij de prijzen van *rijst* en *mais*; door de slechte oogst zijn daarentegen de prijzen van *klappers* de laatste maanden opgelopen. Van 1921—1925 was de prijs van klappers gemiddeld 7 cent per stuk. In 1926 steeg de prijs tot 7½ cent, dit bleef nog in Januari jl., waarna hij voortdurend steeg tot 9½ cent in April. In de jongste maand is de prijs volgens de voorloopige opgave tot 9 cent gedaald.

BOEKAANKONDIGING.

Het Rapport van de Commissie, uitgezonden naar Zuid-Afrika door de Nederlandsch-Zuid-Afrikaansche Vereeniging, over de mogelijkheid van Emigratie van Nederlandsche Landbouwers naar Zuid-Afrika.

Zoo luidt in het kort de eenigszins vreemde titel van het boekje, dat bij Swets en Zeitlinger, Keizersgracht 471 te Amsterdam, is verschenen.

Een vreemde titel, omdat over de mogelijkheid van Emigratie geen twijfel bestond.

Het waren de kansen van slagen, die de Commissie had te onderzoeken voor groepsemigratie, in 't bijzonder op bevoelbare en andere gronden, waar intensieve cultuur mogelijk zoude zijn. (Zie aanhef).

De Commissie bracht een waardevol rapport uit.

Waardevol, naar mijne meening, in de eerste plaats, omdat het rapport, uitgebracht door een drietal deskundigen op het gebied van den landbouw in Nederland, ons geeft een onbevangen en belangeloos oordeel over de landbouwtoestanden (in den meest algemeenen zin) en mogelijkheden in Zuid-Afrika.

Geen hunner heeft enig persoonlijk belang bij emigratie uit Nederland naar Zuid-Afrika, noch rechtstreeks noch zijdelings.

Nu moge men het oordeel der Commissie al of niet geheel juist, den tijd in Zuid-Afrika doorgebracht tekort achten om een gedegen oordeel te kunnen uitspreken, dat alles doet aan de door mij bedoelde waarde van het rapport niet af.

Aan alle landbouwers, die emigratie naar Zuid-Afrika overwegen en aan allen die met die emigratie bemoeienis hebben, is de bestudeering van het rapport ten zeerste aan te bevelen, naast die van de vele andere gegevens waarover reeds hier te lande kan worden beschikt en waarvan in het bijzonder genoemd moet worden het rapport, uitgebracht aan de Nederlandsche Vereeniging Landverhuizing door den heer Iman G. J. van den Bosch,¹⁾ eveneens Nederlandsch landbouwkundige, die gedurende eenige jaren studie maakte van den landbouw in Zuid-Afrika.

Het ligt niet in mijne bedoeling om deze beide rapporten met elkaar te vergelijken, te meer niet, omdat zij elk een geheel anderen opzet vertoonen; het rapport in hoofde vermeld vult m.i. dat van den heer van den Bosch op gelukkige wijze aan. Evenmin zal ik mij begeven in eene bespreking in onderdeelen van het nieuwe rapport, die veel meer plaatsruimte zou vergen, dan de redactie van dit weekblad mij zou kunnen toestaan.

Ik zal mij dus beperken tot een kort overzicht en eene korte beschouwing van het rapport en van de conclusie der Commissie. Bijna de helft van het boekje wordt ingenomen door algemeene beschouwingen over het land en zijne bewoners, welke, zooals rapporteurs terecht opmerken, van belang zijn voor een juist begrip van het vervolg.

In het tweede gedeelte behandelen zij het Zuid-Afrikaansche boerenbedrijf in zijne verschillende vormen, waarbij zij het niet aan critiek op de in Zuid-Afrika bestaande toestanden en werkwijzen laten ontbreken.

Men moet daaruit wel besluiten, dat op vele boerderijen nog achterlijke toestanden heerschen, welke somtijds mede oorzaak zijn, dat het bedrijf geen al te gunstige resultaten oplevert. Rapporteurs verzwijgen voorts niet, dat het boerenbedrijf in Zuid-Afrika met vele moeilijkheden te kampen heeft, waarvan de ernstigste wel is de veel voorkomende droogte.

Als men de bladzijden 27 tot en met de eerste twee alinea's van bldz. 55 aandachtig leest, moet men wel

¹⁾ De landbouw in Zuid-Afrika en de Vooruitzichten voor de vestiging van Nederlandsche landbouwers daar te lande.

onder den indruk komen, dat Zuid-Afrika voor den landbouwer is een zeer moeilijk land.

Niettemin achten rapporteurs de vooruitzichten in den landbouw in Zuid-Afrika hoopvol en verwachten zij dat de landbouw meer loonend zal worden, naarmate de bevolking toeneemt, het transport verbeterd en de boer beter de fijnere onderdeelen van zijn vak verstaat (bldz. 58, de 2e en 3e alinea).

Ik zou hieraan willen toevoegen:

„en naarmate de boeren in Zuid-Afrika gezonder „begrippen krijgen omtrent handenarbeid door Euro-peanen en zich daarmee meer losmaken van kaffer-„hulp.”

De kaffer als boerenknecht is, naar mijne overtuiging, een nog grooter nadeel voor den landbouw in Zuid-Afrika en zijn ontwikkeling dan de droogte, hoezeer ik ook dit tekort aan water, dat zelfs niet door irrigatie voldoende is op te heffen, een hoogst ernstig bezwaar acht.

Hiermede kom ik aan het hoofdstuk Emigratie. Met de daarin opgenomen beschouwingen over de eischen aan emigranten te stellen, kan ik mij over 't algemeen zeer goed vereenigen; het in dit hoofdstuk vermelde komt vrijwel overeen met hetgeen de Nederlandsche Vereeniging Landverhuizing in hare adviezen aan treklustigen mededeelt; slechts komt mij f 10.000 kapitaal wel een laag minimum voor om een bedrijf op te zetten. Indien de geëmigreerde gedurende de eerste jaren tegenslag heeft, en daarop moet hij voorzichtigheidshalve rekenen, dan bestaat er groot gevaar op mislukking door te weinig kapitaal.

Dat ook personen zonder kapitaal, mits geschoold en van krachtigen wil, eerst als voorman en later als bedrijfsleider in de Unie een bestaan kunnen vinden, moge juist zijn voor zeer enkelen, in het algemeen zou ik een dergelijk advies zeker niet durven geven.

Ook de Commissie acht het noodig, dat daarbij met „grootte” (curs. van mij, S.) voorzichtigheid te werk wordt gegaan.

Trouwens in dit hoofdstuk blijkt wel evenzeer als uit mondelinge mededeelingen van de commissieleden, dat de Commissie van oordeel is, dat ook bij de emigratie van Nederlandsche landbouwers met kapitaal naar Zuid-Afrika voorzichtig te werk moet worden gegaan,

dat individueele emigratie van in hoofdzaak jonge, ongehuwde landbouwers de voorkeur verdient,

dat in Zuid-Afrika alles in het werk moet worden gesteld om te zorgen, dat de immigranten slagen,

dat de Commissie dan verwacht, dat zich in de buurt van die geslaagden anderen zullen vestigen en zoo groepen gevormd zullen worden van Nederlandsche landbouwers,

dat op deze wijze voorzichtig te werk gaande de stroom van emigranten uit Nederland naar de Unie geleidelijk zal toenemen en ten slotte zal kunnen worden eene emigratie van beteekenis voor ons land en eene immigratie van groote waarde voor Zuid-Afrika.

Dat ik mij met die denkbeelden geheel en gaarne vereenig, zal wel niemand verbazen, daar ik die denkbeelden reeds jaren lang, ook in de Nederlandsch-Zuid-Afrikaansche Vereeniging, heb verkondigd en verdedigd.

Nieuw is het denkbeeld van de Commissie om een Nederlander in Zuid-Afrika aan te stellen, als aangegeven onder a. van hare conclusie.

En ik vraag mij af wie dat betalen zal en of het wel noodig is.

Ligt het niet op den weg van de Zuid-Afrikaansche Regeering om op grond van het eminente belang dat Zuid-Afrika heeft bij het zich vestigen aldaar en bij het slagen van bewaame landbouwers van het Noord-Europeesche ras, eene Regeeringsorganisatie in het leven te roepen, die tot doel heeft, die immigranten

bij en na aankomst met raad en daad ter zijde te staan en te beschermen tegen uitbuiting door landhaaien en anderen?

Daarnaast zoude(n) van Nederlandsche zijde door tusschenkomst van den Nederlandschen Consularen Dienst een (of meer) immigratiecommissie(s) kunnen worden in het leven geroepen, samengesteld uit reeds in Zuid-Afrika gevestigde Nederlanders en oud-Nederlanders, die geen persoonlijk belang hebben bij immigratie, welke Commissie(s) in samenwerking met de Regeeringsorganisatie de belangen der geëmigreerde Nederlanders zoude(n) kunnen behartigen en tevens als Commissie(s) van advies voor den Nederlandschen Emigratiedienst zoude(n) kunnen optreden.

Tot besluit merk ik op, dat de aan het rapport toegevoegde kaart niet uitmunt door duidelijkheid en overzichtelijkheid, wat te betreuren is.

J. C. C. SANDBERG.

's-Gravenhage, 15 Augustus 1927.

MAANDCIJFERS. OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN. (In Guldens)

	Juli 1927	Sedert 1 Januari 1927	Overeen- komstige periode 1926
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	3.273.254	15.623.817	15.130.510
Personeele belasting ..	3.862.081	14.485.915	14.600.902
Inkomstenbelasting ..	4.614.855	65.092.862	64.028.239
Vermogensbelasting ..	354.175	7.222.454	5.713.597
Dividend- en tantieme- belasting	6.296.686	12.278.270	8.134.844
<i>Invoerrechten.</i>	4.409.528	33.424.471	33.725.489
<i>Statistiekrecht.</i>	372.223	2.462.401	2.353.213
<i>Accijnzen.</i>			
Zout	140.446	1.270.443	1.173.998
Geslacht	804.072	5.704.189	5.436.745
Wijn	39.800	1.437.096	1.481.781
Gedistilleerd	3.564.731	25.765.465	26.144.007
Bier	1.337.446	7.125.988	6.596.701
Suiker	3.824.169	24.940.341	24.792.618
Tabak	1.922.408	13.042.786	12.974.331
Belasting op gouden en zilveren werken	64.462	549.224	490.648
Belasting op rijwielen ..	144.855	6.702.117	6.558.285
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	1.927.324	16.472.146	14.496.527
Registratierechten	1.531.426	12.708.165	12.330.622
Successierechten	3.378.105	29.570.763	25.809.333
<i>Domeinen, wegen en vaarten.</i>	169.677	1.753.639	1.841.521
<i>Staatsloterij.</i>	9.055	413.285	413.234
<i>Jacht en visscherij.</i>	51.535	84.091	93.539
<i>Loodsgelden.</i>	412.522	2.852.472	2.649.250
<i>Mijnen.</i>	—	—	—
Totaal-Generaal ..	42.504.835	300.982.406	286.970.534

¹⁾ Hieronder begrepen f 404.605 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ Idem f 3.571.455.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Juli 1927	Sedert 1 Januari 1927	Overeen- komstige periode 1926
Verdedigingsbelast. Ia	108.451	2.186.387	1.712.081
Verdedigingsbelast. Ib	506.852	7.914.371	6.806.240
Verdedigingsbelast. II	1.338.037	16.116.010	16.569.681
<i>Opcnten:</i>			
Grondbelasting	654.371	3.129.400	3.053.880
Personeele belasting ..	790.044	2.938.765	2.976.817
Inkomstenbelasting ..	1.005.362	15.960.379	17.395.960
Vermogensbelasting ..	92.536	1.850.793	1.428.343
Dividend- en tantieme- belasting	2.077.906	4.051.829	2.684.498
Accijnzen op Suiker	764.834	4.938.068	4.958.524
„ „ Wijn	7.960	287.419	296.356
Gedistilleerd	356.473	2.576.547	2.614.461
Zegelrecht van buitl. eff.	143.751	1.249.777	526.351
Totaal	7.846.577	63.249.745	61.023.192

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting 409.488 | 5.287.265 | —
 SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEEL-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1927.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1923/24	—	—	—	3.035
1924/25	—	—	1.196.980	3.982
1925/26	53.743	648.994	3.571.637	30.828
1926/27	3.793.823	3.562.303	58.570.226	6.945.615
1927/28	11.776.251	10.274.617	1.754.019	238.994
Totalen ..	15.623.817	14.485.914	65.092.862	7.222.454

RIJKSPOSTSPAARBANK.

JULI	1925	1926	1927
Inlagen	10.778.683	11.022.133	10.901.299
Terugbetalingen ...	10.701.852	11.047.174	10.777.708
Tegoeed der inleggers op ultimo	302.391.252	310.138.141	319.375.035
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	42.322.800	41.898.450	42.036.600
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	10.088	9.848	9.967
Aantal geheel afbetaald	8.051	7.273	7.247
Aantal in omloop op ultimo	1.975.004	1.997.324	2.030.086

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens).

	Juli 1927		Juli 1926	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o	125.431		116.769	
Bijschrijvingen wegens:	1.525.832	380.273	1.308.651	448.682
a. Stortingen	644.215	101.343	550.806	94.061
b. Overschrijvingen:				
1. van andere rek.	881.486	266.166	757.845	354.621
2. van Ned. Bank.	131	12.732	2)	2)
c. And. onderwerpen		32		
Afschrijvingen wegens:	978.124	381.821	849.278	417.999
a. Chèques	174.096	58.075	161.468	63.322
b. Overschrijvingen:				
1. van andere rek.	778.636	266.166	658.963	354.621
2. van Ned. Bank.	847	57.524	2)	2)
c. And. onderwerpen	24.545	56	28.847	56
Gezamenlijk tegoeed op ult ^o		94.247		92.186
Bedrag der belegging ¹⁾		69.241		77.557

¹⁾ Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, tezamen met andere bedragen in rekening-courant met het Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.

²⁾ Sinds Juli 1926 overschrijvingen Ned. Bank afzonderlijk.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Juli 1927		Juli 1926	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H-bank plaatselijk	57.630	f 3.366.929.000	62.708	f 3.267.462.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.436	17.366.000	1.507	12.441.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 3½ 3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
{ Bel. Binn. Eff. 4½ 3 Feb. '27	N. Bk. v. Denem. 5 24 Juni '26
{ Vrsch. in R.C. 5½ 3 Feb. '27	Zweedsche Rbk 4 21 Apr. '27
Javasche Bank. 4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 4½ 26 Oct. '26
Bank van Engeland 4½ 21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-slowakije . . . 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank 6 10 Juni '27	N. Bk. v. O'rijk. 7 20 Juli '27
Bank v. Frankrijk. 5 14 Apr. '27	N. Bk. v. Hong. 6 25 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk. 5 22 Juni '27	N. Bk. v. Italië. 7 17 Juni '25
Fed. Res. Bank N.Y. 3½ 4 Aug. '27	Bank v. Hong. 6 25 Aug. '26
Bank van Spanje. 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½

OPEN MARKT.

	1927				* 1926	1925	1914
	20 Aug.	15/20 Aug.	8/13 Aug.	1/6 Aug.	16/21 Aug.	17/22 Aug.	20/24 Juli
<i>Amsterdam</i>							
Partic. disc.	3½/8-7/16	3½/8-1/2	3½/8-3/4	3½/8-3/16	2½/8-3/4	37/8	3½/8-3/16
Proiong.	3¼ 2)	3¼-1/2	3¼	2¾-3¼	2-1½	3¼-3/4	2¼-3/4
<i>Londen</i>							
Daggeld ..	2-3½	2-5	3-5	3-5	3¼-5	2¾-3½	1¾-2
Partic. disc.	4½/16-3/8	4½/16-3/8	4½/16-3/8	4½/16-3/8	4½/2-9/16	3¾-15/16	2¼-3/4
<i>Berlijn</i>							
Daggeld ..	4½-6	4½-6½	4½-6½	5¼-8½	3-5½	7-9	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d.	5¾	5¾	5¾	5¾	4½-5/8	7½-3/4	—
56-90 d.	5¾	5¾	5¾	5¾	4½	7½-5/8	2½-1/2
Waren-wchsel.	6-1¼	5¾-6¼	5¾-6½	6-1½	4¾-5	8½-9	—
<i>New York</i>							
Call money	3½-3¼	3½-4	3½-4	3¾-4¼	4½-3/4	4-3/4	1¾-2¼
Partic. disc.	3¼	3¼	3¼	3¼	3½/8-3/4	3¼-1/2	—

¹⁾ Call money-koers van 19 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag. ²⁾ Noteering van Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
16 Aug. 1927	2.49 9/16	12.13 1/8	59.33 1/2	9.78 1/4	34.73 1/2	100
17 " 1927	2.49 1/2	12.13 1/8	59.35	9.78 1/4	34.73 1/2	100
18 " 1927	2.49 9/16	12.13	59.35 1/2	9.78 1/4	34.73 1/2	100
19 " 1927	2.49 9/16	12.13 1/8	59.39 1/2	9.78 1/4	34.73 1/2	100
20 " 1927	—	12.13 3/8	59.39 1/2	9.78 1/4	34.73 1/2	100
22 " 1927	2.49 9/16	12.13 1/4	59.39	9.78 1/4	34.74	100
Laagste d.w. ¹⁾	2.49 7/16	12.12 1/8	59.30	9.77 1/2	34.71	99 7/8
Hoogste d.w. ¹⁾	2.49 5/8	12.13 1/4	59.41	9.79	34.75	100 1/8
15 Aug. 1927	2.49 9/16	12.13 1/8	59.32	9.78 1/4	34.73	100
8 " 1927	2.49 9/16	12.12 1/8	59.35	9.77 1/2	34.71 1/2	100
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 1/4	59.26	48.—	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
16 Aug. 1927	48.12	35.15	7.40	1.50	13.59	42.05
17 " 1927	48.12 1/2	35.15	7.40	1.50	13.60	42.12
18 " 1927	48.11	35.15	7.40	1.50	13.61	42.19 1/2
19 " 1927	48.12	35.15	7.40	1.50	13.60	42.21 1/2
20 " 1927	48.11 1/2	35.17 1/2	7.40	1.50	—	—
22 " 1927	48.12	35.15	7.40	1.50	13.59 1/2	42.17
Laagste d.w. ¹⁾	48.08	35.10	7.38	1.45	13.56	42.02 1/2
Hoogste d.w. ¹⁾	48.14	35.20	7.41	1.55	13.63	42.27 1/2
15 Aug. 1927	48.12	35.15	7.40	1.50	13.59	42.21 1/2
8 " 1927	48.03	35.15	7.40	1.52 1/2	13.58	42.15
Muntpariteit	48.—	35.—	7.40	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
16 Aug. 1927	67.—	66.85	64.87 1/2	6.31	106 1/2	2.49 3/8
17 " 1927	67.—	66.85	64.80	6.30	106 1/2	2.49 3/8
18 " 1927	67.—	66.85	64.75	6.30	106 5/8	2.49 1/2
19 " 1927	67.—	66.85	64.92 1/2	6.30	106 5/8	2.49 3/8
20 " 1927	67.—	66.85	64.97 1/2	6.30	106 5/8	2.49 1/2
22 " 1927	67.—	66.87 1/2	64.97 1/2	6.30	106 5/8	2.49 1/2
Laagste d.w. ¹⁾	66.92 1/2	66.80	64.70	6.28	106 1/4	2.49 1/8
Hoogste d.w. ¹⁾	67.—	66.90	66.97 1/2	6.31	106 3/4	2.49 3/4
15 Aug. 1927	66.97 1/2	66.85	64.95	6.31	106 5/8	2.49 1/2
8 " 1927	66.90	66.85	64.50	6.29	106	2.49 1/4
Muntpariteit	66.87	66.67	64.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

²⁾ Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
16 Aug. 1927	4,86 ³ / ₁₆	3,92 ¹ / ₈	23,78 ³ / ₄	40,07 ³ / ₄
17 " 1927	4,86 ¹ / ₈	3,92	23,78	40,07 ¹ / ₂
18 " 1927	4,86 ¹ / ₈	3,92	23,78 ¹ / ₂	40,07 ¹ / ₂
19 " 1927	4,86 ¹ / ₁₆	3,92	23,80 ³ / ₄	40,07 ³ / ₄
20 " 1927	4,86 ¹ / ₁₆	3,92	23,80 ¹ / ₄	40,07 ¹ / ₄
22 " 1927	4,86 ⁵ / ₃₂	3,92	23,80	40,07 ³ / ₈
23 Aug. 1926	4,85 ¹¹ / ₁₆	2,83	23,80	40,08
Muntpariteit...	4,8667	19,30	23,81 ¹ / ₄	40 ¹ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	6 Aug. 1927	13 Aug. 1927	15/20 Aug. 1927 Laagste	20 Aug. 1927 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	87 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₁₆	97 ¹ / ₁₆
Athene	Dr. p. £	370 ¹ / ₂	372 ¹ / ₂	369	375
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 ³ / ₈	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ³ / ₈	1/10 ³ / ₈
Budapest ...	Pen. p. £	27.85	27.85	27.80	27.88
B. Aires ¹⁾ ...	d. p. \$	47 ²⁵ / ₃₂	47 ²⁵ / ₃₂	47 ¹³ / ₁₆	48
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 ⁵ / ₈	1/5 ⁷ / ₈	1/5 ²⁷ / ₃₂	1/5 ⁷ / ₈
Constantin ...	Piast. p. £	967 ¹ / ₂	962 ¹ / ₂	960	980
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/11 ³ / ₈	1/11 ¹ / ₈	1/11 ³ / ₈	2/0 ¹ / ₁₆
Kobe	Sh. p. yen	1/11 ³ / ₈	1/11 ¹ / ₈	1/11 ³ / ₈	1/11 ³ / ₈
Lissabon ¹⁾ ..	d. per Esc.	215 ¹ / ₃₂	215 ¹ / ₃₂	21 ¹ / ₁₆	2 ¹ / ₂
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo ¹⁾	d. per \$	49 ¹ / ₈	49 ¹ / ₂	49 ¹ / ₄	49 ¹ / ₂
Montreal ¹⁾ ..	\$ per £	4.86 ³ / ₈	4.86 ⁷ / ₈	4.86 ¹ / ₈	4.86 ⁹ / ₈
R. d. Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	555 ⁵ / ₆₄	555 ⁵ / ₆₄	553 ¹ / ₆₄	57 ¹ / ₈
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/6 ¹ / ₂	2/5 ¹ / ₂	2/5 ¹ / ₂	2/6 ¹ / ₈
Singapore ...	id. p. \$	2/3 ⁴⁹ / ₆₄	2/3 ⁴⁹ / ₆₄	2/3 ²³ / ₃₂	2/3 ¹³ / ₁₆
Valparaiso ²⁾ ..	\$ p. £	39.81	39.81	39.80	39.81
Warschau ...	Zl. p. £	43 ¹ / ₂	43 ¹ / ₂	43	44

¹⁾ Telegrafisch transfert. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS²⁾

	Londen ¹⁾	(N.York ²⁾)		Londen
15 Aug. 1927..	25 ¹ / ₈	54 ¹ / ₂	15 Aug. 1927:...	84/11 ¹ / ₂
16 " 1927..	25 ¹ / ₈	54 ¹ / ₂	16 " 1927....	84/10 ¹ / ₂
17 " 1927..	25 ¹ / ₈	54 ⁵ / ₈	17 " 1927....	84/10 ³ / ₄
18 " 1927..	25 ¹ / ₄	54 ⁵ / ₈	18 " 1927....	84/10 ³ / ₄
19 " 1927..	25 ¹ / ₈	54 ¹ / ₂	19 " 1927....	84/11
20 " 1927..	25	54 ¹ / ₂	20 " 1927....	84/11
21 Aug. 1926..	25 ⁵ / ₈	62	21 Aug. 1926....	84/9 ³ / ₄
20 Juli 1914..	24 ¹ / ₁₆	54 ¹ / ₈	20 Juli 1914....	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	6 Aug. 1927	15 Aug. 1927
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	f 2.431.592,86	f 20.244.043,51
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 230.739,50	" 381.654,71
Voorsch. op ult. Juli (resp. Juni) 1927 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 11.487.254,55	" 18.366.718,29
Voorschotten aan de koloniën.....	" 13.174.073,12	" 9.310.271,22
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven.....	" 124.036.932,99	" 118.720.731,70
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen.....	" 17.117.424,18	" 14.934.475,27
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. ²⁾	" —	" —
Id. op andere Staatsbedrijven ²⁾	" 2.665.348,03	" 2.945.348,03
Verplichtingen.	6 Aug. 1927	15 Aug. 1927
Voorschot door de Nederl. Bank....	" —	" —
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	f 58.722.000,—	f 58.720.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 21.870.000,—	" 19.870.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank..	" —	" —
Zilverbons in omloop.....	" 11.783.202,50	" 11.688.669,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten ²⁾ ..	" —	" —
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfondse ²⁾ ..	" 6.217.191,44	" 3.796.190,50
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ²⁾ ..	" 34.292.469,83	" 43.328.904,41
Id. aan andere Staatsbedrijven ²⁾	" 980.000,—	" 980.000,—
Id. aan diverse instellingen ²⁾	" 5.301.943,44	" 5.272.162,71

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. ²⁾ In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	13 Aug. 1927	20 Aug. 1927
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas.....	f 719.000,—	f 186.000,—
Saldo bij de Javascbe Bank.....	" —	" —
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	" —	" —
Voorschot Javascbe Bank aan N.-Indië	" 5.500.000,—	" 2.021.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 400.000,—	" 400.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	" 30.300.000,—	" 30.286.000,—
Schuld aan het Ned.-ind. Muntfonds..	" 2.153.000,—	" 2.223.000,—
Idem aan de Ned.-ind. Postspaarbank.	" 1.406.000,—	" 1.431.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas aanw.	" —	" 36.857.000,—
Waarvan aan winstbiljetten.....	" —	" 1.504.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 22 Augustus 1927.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 121.557.782,94 Bijbnk. " 11.761.761,01 Ag.sch. " 14.932.878,26	f 148.252.422,21
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....	Idem eigen portef. . f 131.575.635,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—	131.575.635,—
Beleeningen	Hfdbk. f 46.533.953,02 incl. vrsch. Bijbnk. " 8.396.095,50 in rek.-crt. Ag.sch. " 73.145.134,55	f 128.075.183,07
Op Effecten.....	f 120.620.183,07	—
Op Goederen en Spec. "	7.455.000,—	128.075.183,07
Voorschotten a. h. Rijk	—	—
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud..... f 68.056.945,— Muntmat., Goud — " 318.276.131,14	f 386.333.076,14
Munt, Zilver, enz. "	28.535.996,07	—
Muntmat., Zilver .. "	—	414.869.072,21
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfondse.....	—	23.671.700,52
Gebouwen en Meub. der Bank.....	—	5.000.000,—
Diverse rekeningen.....	—	31.407.264,59
		f 882.851.277,60
Passiva.		
Kapitaal.....	f 20.000.000,—	—
Reservefondse.....	7.027.840,39	—
Bijzondere reserve.....	8.000.000,—	—
Pensioenfondse.....	4.697.159,52	—
Bankbiljetten in omloop.....	788.179.780,—	—
Bankassigtiën in omloop.....	553.583,12	—
Rek.-Cour. { Het Rijk f 30.812.819,13 saldo's: { Anderen " 26.603.161,16	—	47.415.980,29
Diverse rekeningen.....	—	6.976.934,28
		f 882.851.277,60

Beschikbaar metaalsaldo..... f 247.181.717,53
Op de basis van 1/5 metaaldekking.... " 80.025.848,85
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 1.235.908.585,—
Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
22 Aug. '27	68.057	318.276	788.180	47.970	247.182	50
15 " '27	68.061	318.276	794.696	44.237	246.428	50
8 " '27	68.053	318.276	804.356	40.625	245.011	48
1 " '27	68.111	318.276	829.193	34.632	241.653	49
25 Juli '27	68.128	319.275	789.509	51.878	247.436	50
18 " '27	68.235	333.571	797.202	57.144	258.844	50
23 Aug. '26	63.938	356.290	810.578	53.161	274.799	52
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
22 Aug. 1927	148.252	—	128.075	131.576	31.407
15 " 1927	153.323	—	126.657	128.974	33.201
8 " 1927	161.165	—	128.790	126.726	31.436
1 " 1927	175.506	—	131.380	127.040	32.394
25 Juli 1927	160.559	—	130.705	128.080	22.860
18 " 1927	153.533	—	128.495	135.926	22.947
23 Aug. 1926	51.162	—	132.657	217.241	39.358
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/5 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
9 Juli 1927..	1.011	1.530	491	947	402
2 " 1927..	1.031	1.589	515	935	440
25 Juni 1927..	1.030	1.414	583	940	463
18 " 1927..	1.031	1.480	528	937	493
11 " 1927..	1.030	1.468	514	949	532
10 Juli 1926..	1.052	1.558	748	860	423
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
20 Aug. 1927	203.200		327.400	65.200	124.680
13 " 1927	202.800		329.000	55.000	125.820
6 " 1927	205.100		327.000	54.300	128.840
16 Juli 1927	181.824	21.998	322.130	62.796	127.284
9 " 1927	148.846	23.974	321.494	63.753	132.294
2 " 1927	184.878	24.219	316.975	59.637	134.316
25 Juni 1927	184.916	24.961	315.377	57.658	135.831
21 Aug. 1926	199.494	31.262	333.596	53.416	153.811
15 Aug. 1925	132.315	44.270	319.326	44.351	104.607
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
20 Aug. 1927		167.200		***	52
13 " 1927		162.000		***	53
6 " 1927		150.800		***	54
16 Juli 1927	14.521	27.941	82.461	47.767	53
9 " 1927	14.345	26.840	81.073	48.250	54
2 " 1927	14.123	26.033	75.823	54.198	56
25 Juni 1927	14.536	22.667	70.995	56.434	56
21 Aug. 1926	12.116	24.324	67.013	57.531	60
15 Aug. 1925	18.248	34.174	78.970	57.145	49
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis ³⁾ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
17 Aug. 1927	151.949	136.887	297.017	56.250	247.438
10 " 1927	152.700	137.492	299.253	56.250	249.797
3 " 1927	152.269	138.342	300.885	56.250	252.169
27 Juli 1927	151.805	137.958	298.469	56.250	248.817
20 " 1927	151.809	137.361	296.487	56.250	246.809
13 " 1927	151.068	137.585	297.263	56.250	247.720
18 Aug. 1926	154.144	140.553	290.959	56.250	240.214
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
17 Aug. '27	49.957	51.588	17.794	100.458	34.862	29 ¹ / ₈
10 " '27	47.442	49.160	11.790	101.641	34.958	30 ¹ / ₈
3 " '27	52.077	44.741	9.522	102.840	33.677	30
27 Juli '27	49.992	47.858	9.878	103.483	33.597	29 ¹ / ₈
20 " '27	49.867	48.610	12.629	101.979	34.197	29 ¹ / ₈
13 " '27	48.917	46.362	10.034	100.425	33.234	30 ¹ / ₁₆
18 Aug. '26	34.332	72.219	16.939	104.828	33.341	27 ¹ / ₈
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
18 Aug. '27	5.546	1.864	343	53	1.476	8	1.663
11 " '27	5.546	1.864	343	52	1.382	7	1.693
4 " '27	5.546	1.864	343	57	2.384	7	1.653
28 Juli '27	5.546	1.865	343	55	1.759	6	1.623
21 " '27	5.546	1.864	345	54	1.325	7	1.654
19 Aug. '26	5.549	1.864	339	577	5.968	19	2.228
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. afd. Staat	Schat-kistbil-jetten ²⁾	Diver-sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
18 Aug. '27	25.350	5.774	23.677	52.925	11.976	147
11 " '27	25.550	5.768	23.960	53.282	12.068	185
4 " '27	25.800	5.754	23.853	53.694	12.094	2
28 Juli '27	25.650	5.749	24.551	52.756	12.629	534
21 " '27	26.250	5.748	24.177	53.131	12.817	216
19 Aug. '26	36.950	5.421	4.043	55.659	3.157	8
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Aug. 1927	1.831,2	66,5	168,6	2.193,9	46,4
7 " 1927	1.805,1	62,0	191,0	2.357,3	29,5
30 Juli 1927	1.801,0	57,9	179,1	2.512,1	63,6
23 " 1927	1.801,1	57,9	97,5	2.288,5	25,2
15 " 1927	1.801,5	57,9	96,2	2.236,6	116,5
14 Aug. 1926	1.492,6	260,4	405,9	1.108,5	10,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Aug. 1927	92,3	505,4	3.592,5	597,0	394,4
7 " 1927	92,3	493,5	3.769,8	568,2	366,6
30 Juli 1927	92,3	470,7	3.928,2	553,3	364,7
23 " 1927	92,4	507,9	3.383,1	814,1	372,4
15 " 1927	93,0	530,0	3.518,3	746,4	360,2
14 Aug. 1926	89,5	813,0	2.861,5	703,0	132,7
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 15. 7 Aug., 30, 23, 15 Juli '27 15 Aug. '26, resp. 46; 63; 36; 99; 83; 82 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1927	Goud		Zilver ¹⁾	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
18 Aug.	658	445	41	465	42	400	1.929	15	77
11 " "	655	449	41	472	38	400	1.947	6	74
4 " "	650	445	41	459	49	400	1.932	20	63
28 Juli	646	444	41	468	31	400	1.917	15	71
20 " "	645	446	41	468	30	400	1.899	16	87

¹⁾ Aan de schatkist gecedeerd.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
3 Aug. '27	3.010,0	1.628,6	152,2	445,4	177,9
27 Juli '27	3.023,5	1.700,0	157,3	398,1	169,4
20 " '27	3.011,7	1.704,9	159,3	403,3	185,4
13 " '27	3.012,7	1.674,7	158,2	426,2	193,2
6 " '27	2.988,1	1.654,4	152,8	506,8	199,0
29 Juni '27	3.020,5	1.634,8	163,3	477,3	216,1
4 Aug. '26	2.836,9	1.484,6	139,6	547,6	228,5

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
3 Aug. '27	407,3	1.672,5	2.393,6	129,9	74,1	77,8
27 Juli '27	385,0	1.662,0	2.330,0	129,8	75,8	79,7
20 " '27	385,8	1.676,4	2.346,3	129,8	74,9	78,8
13 " '27	377,8	1.703,3	2.361,2	129,4	74,1	71,2
6 " '27	374,5	1.751,1	2.340,9	129,4	73,0	76,8
29 Juni '27	376,4	1.702,7	2.399,0	129,4	73,6	77,6
4 Aug. '26	370,2	1.678,1	2.269,2	123,0	71,8	75,4

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
27 Juli '27	662	14.488	5.992	1.677	19.506	6.210
20 " '27	662	14.492	5.986	1.704	19.524	6.188
13 " '27	662	14.500	6.015	1.710	19.617	6.186
6 " '27	663	14.683	6.046	1.692	18.697	6.201
29 Juni '27	668	14.718	6.050	1.751	19.755	6.212
28 Juli '26	699	13.976	5.652	1.632	18.680	5.691

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 22 Augustus 1927.

De internationale fondsenmarkten zijn gedurende de achter ons liggende berichtperiode vrij kalm gebleven. Ter beurze van Berlijn is een lichte reactie op te merken geweest, welke hoofdzakelijk in verband heeft gestaan met den toestand van de geldmarkt. Deze is nog steeds stroef gebleven en in financieele kringen heeft men de vrees gekoesterd, dat het einde van de maand ten aanzien van verlenging van beursposities moeilijkheden zou kunnen brengen. Onder deze omstandigheden hebben andere berichten niet veel invloed uitgeoefend. O.a. is dit ook niet het geval geweest met de verhooging van de rente van de 5 pCt. binnenlandsche Rijksleening. De koers van de desbetreffende obligaties is slechts in onbelangrijke mate gestegen en bevindt zich ook thans nog beneden den koers van uitgifte. De berichten uit de nijverheid zijn overigens gunstig gebleven, zoodat de nadeelike koersverschillen slechts bij uitzondering groote afmetingen hebben aangenomen.

Te Londen heeft de geheele beurs van een matte stemming blijk gegeven. De verlaging van het bankdisconto te New York heeft niet aan de verwachtingen beantwoord, althans in zooverre men had verwacht, dat een periode van ruimere geldmiddelen te Londen zou aanbreken. Eerder is het omgekeerde gedurende de laatste dagen het geval geworden. In verband hiermede was de geheele markt eenigszins loom, beleggingspapieren inclusief.

Er zijn echter enkele uitzonderingen op te merken geweest, o.a. voor de aandelen in de lucifermaatschappijen en voor sommige kunstzijde soorten.

Te Parijs is de tendens over het algemeen opgewekt gebleven. Het is echter een zeer bijzondere factor geweest, welke tot dezen gang van zaken aanleiding heeft gegeven. Meer en meer toch wordt kritiek vernomen omtrent de maatregelen, welke tot nu toe door het ministerie Poincaré met betrekking tot de financieele hervormingen zijn getroffen en de vrees is hier en daar uitgesproken, dat het tegenwoordige peil van het Fransche betaalmiddel slechts moeilijk gehandhaafd zou kunnen worden. In verband hiermede zijn enkele aankopen op de Fransche fondsenmarkt tot uitvoering gekomen. Aan den anderen kant luidden de berichten omtrent de Fransche nijverheid iets gunstiger. Het tijdperk van deflatie schijnt door verschillende ondernemingen zonder nadeelen te zijn doorgemaakt; deze hebben dan ook de voorkeur gehad bij de fondsen, welke in de nochter ons liggende dagen uit de markt werden genomen.

De markt te New York heeft den stimulan van de ruime geldmarkt vrij krachtig gevoeld, temeer, omdat de naaste vooruitzichten ook gunstig worden beoordeeld. De berichten omtrent den oogst zijn iets beter geworden, in verband met het gunstige weder van de laatste dagen in de Unie. Overigens zijn op de fondsenmarkt geen groote verschillen voorgekomen; de binnenlandsche politiek heeft in velerlei opzicht het uitbreiden van bestaande en het opbouwen van nieuwe posities tegengewerkt.

De markt ten onzent is over het algemeen opgewekt geweest, waarbij af en toe ook vrij groote omzetten opgemerkt konden worden. De *beleggingsafdeeling* heeft een iets loomere stemming aan den dag gelegd, vermoedelijk als reactie op de opgaande beweging, welke de vorige week kon worden geregistreerd. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106½, 105½, 105½; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100½, 100½, 100½; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 95½, 98½, 98½; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 83, 83½, 83½; 5 pCt. Brazilië £ 20, 100: 72½, 73½, 73; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 105½, 105½.

Daarentegen hebben de andere afdeelingen, welke min of meer tot het terrein van beleggingsfondsen gerekend kunnen worden, van een zeer opgewekte stemming blijk gegeven. In de eerste plaats was dit het geval voor *bankaandelen*, waarvan zoowel de Indische als de inheemsche soorten in groote posten uit de markt werden genomen. Amsterdamsche Bank: 174½, 175½, 176, 176½; Hollandsche Bank voor Zuid-Amerika: 77, 78½, 78½; Incasso Bank: 127, 127½, 128; Javasche Bank: 345, 350; Koloniale Bank: 283½, 282½, 289, 285½; Ned. Ind. Handelsbank: 182, 182½, 187½, 185½; Ned. Handel Mij.: 177½, 179, 183½, 182½; R'damsche Bankvereniging: 92½, 91½, 92; Twentsche Bank: 145½, 144.

Suikeraandelen hebben een stille markt gehad, doch de ondertoon is voortdurend opgewekt gebleven. De berichten, dat de V.J.S.P. den geheelen oogst 1927 heeft verkocht, hebben een gunstigen invloed uitgeoefend, hoewel de ten laatste gemaakte prijzen niet zijn medegevallen. Aan den anderen kant werden de vooruitzichten voor de suikermarkt in het algemeen iets beter geacht, nu het slechte weder in

Europa den stand van den bietsuikerogst schijnt te hebben benadeeld. Besito Cultuur Mij. 299; Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 184, 188, 187½; Handelsver. Amsterdam: 750½, 753½, 751½; Javasche Cultuur Mij.: 415½, 418, 415½; Krian: 248½, 260, 258; Maron: 286, 278, 285; Ned.-Ind. Suiker Unie: 288½, 287, 288½; Poerworedjo: 131½, 132, 133½; Sindanglaet: 480, 471½; Tjeppeper: 805, 800, 790; Tjeweng Lestari: 246½, 250½, 252; Natoetoelis Poppoh: 910, 905, 914.

De *rubbermarkt* was vast, doch zonder veel omzet. Amst. Rubber: 303½, 310, 307½; Deli Batavia: 249, 255½, 253; Hessa Rubber 452½, 460½, 466½, 463½; Indische Rubber Cy: 348, 365, 354; Kali Telepak: 310½, 319½, 317; Kendeng Lemboc: 409½, 406, 400; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 367, 368½, 366½; Preanger Rubber: 195, 197½, 193; R'dam Tapanoeli: 160, 164, 159½; Serbadjadi: 315, 318, 315; Sumatra Caoutchouc: 303, 302½, 302; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 199½, 204½, 202½; Intercontinental Rubber: 12½, 13, 12½.

Tabaksaandelen werden gezocht, zoowel voor de Sumatra- als voor de Javasorten, ondanks het feit, dat het nog eenige maanden moet duren, alvorens de nieuwe tabak kan worden beoordeeld. Daartegenover naderen de data der naaarsinschrijvingen — hoewel deze minder belangrijk zijn dan de inschrijvingen van het voorjaar en van den zomer — en sluiten ook enkele Javaondernemingen hun boekjaar per 31 October af, zoodat binnenkort de uitkomsten van diverse maatschappijen beter beoordeeld zullen kunnen worden. Deze omstandigheid heeft tot de aankopen geleid. Arendsburg: 678, 680; Besoeki Tabak: 525, 524; Deli Batavia: 532½, 535½, 539½, 544½; Deli Maatschappij: 469½, 470½, 473½; Ngoepit: 427, 428, 430; Oostkust: 254½, 258½, 259½; Senembah: 474, 476½, 481.

De *petroleummarkt* heeft eenig herstel te zien gegeven, nadat de petroleumbeurzen gecoreleerd, volgens de leden van de Koninklijke Petroleum Mij. en van de Standard Oil of New Jersey een conferentie zouden hebben gehouden, waarbij een vriendelijker toon dan die van den laatsten tijd zou hebben geheerscht. Zoowel aandelen Koninklijke Petroleum Mij. als Marland Oil, enz. werden gezocht, waarbij de koersen enkele procenten konden stijgen. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 318½, 321, 324½; Kon. Petroleum Mij.: 340½, 343½, 348½; Geç. Holl. Petr. Mij.: 210; Perlak Petr. Mij.: 66½, 69½, 72½; Peudawa: 14½, 14½, 15½; Marland Oil: 34½, 36½, 38, 37½.

Scheepvaartandelen waren doorgaans vast, hoewel hier en daar, zoolg geen reactie, dan toch een stilstand in de opgaande beweging is ingetreden. Holland-Amerika Lijn: 84½, 86½; Java-China-Japan Lijn: 132½, 131½, 130½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 99, 98½, 100½; Ned. Scheepvaart Unie: 189, 187½, 187½; Nievelt Goudriaan: 123½, 124½, 125½; Stoomvaart Mij. Nederland: 191, 191½, 190.

De afdeeling voor *industriële fondsen* was verdeeld, zelfs voor de verschillende fondsen van één groep. Zoo hebben kunstzijdesoorten geen eensluitend verloop gehad, hoewel over het algemeen de stemming vast is gebleven. Grootere belangstelling bestond voor aandelen Jurgens, Zweedsche Lucifers, enz. Vooral in laatstgenoemde is op sommige dagen iets van betekenis verhandeld. Centrale Suiker Mij. 119½, 120, 119½; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 120½, 121½, 118½, 119½; Jurgens: 183½, 184½, 184; Maekubee: 108½, 110, 112½, 110½; Ned. Kunstzijdefabriek: 353½, 359½, 363, 357½; Philips Gloeilampenfabriek 467½, 469½, 466; Zweedsche Lucifers Trust: 294½, 296, 297½.

Tegen het einde van de berichtswEEK zijn *theeaandelen* op den voorgrond getreden, door een opgewekte stemming in verband met gegevens omtrent de statistische positie van het artikel thee. Amsterdam Thee: 110½, 113½, 114, 116½; Goalpara: 578, 585, 594½; Melangbong: 218, 217½, 219, 223½; Sedep: 590, 594, 600; Sindangserie: 243½, 249, 251½.

Mijnaandelen waren stil en doorgaans lusteloos. Alg. Explorat Mij.: 63½, 63½; Billion 1e Rubriek: 949, 935, 948; Boeton Mijnbouw Mij.: 140, 144½, 141; Müller & Co's Mijnbouw Mij.: 73½, 75, 75½; Redjang Lehong: 163½, 160½, 163; Singkep Tin Mij.: 488, 485, 493½.

De *Amerikaansche markt* is eveneens kalm gebleven en heeft zich, blijkens het koersverloop, geheel bij New York aangesloten. Het publiek ten onzent is niet actief opgetreden. American Water Works: 500, 535, 520 (ex claim); Anaconda Copper: 95½, 94½, 95; Studebaker: 53½, 54, 53½; United States Steel Corporation: 135½, 134½, 137½, 137; Atchison Topeca: 193½, 194, 195½; Baltimore & Ohio: 122, 123, 125; Erie: 61½, 62; Missouri Kansas & Texas: 46½, 47½, 47; Union Pacific: 187½, 186½, 188; Wabash Railway: 66½, 67½, 65½.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

23 Augustus 1927.

Tarwe: Regen, die aan het eind van de vacaties velen tot wanhoop brengt, heeft ook de graanmarkten overheerscht. Want die regen is gevallen over aanzienlijke gebieden, zoodat de oogstbeweging vertraagd werd en er veel schade berokkend werd. Te veel regen viel er zoowel in Noord-Amerika als in Europa. Maar vooral in Europa, want de berichten van Noord-Amerika luiden over het algemeen niet ongunstig. Wel zou de oogstbeweging van de wintertarwe door regen vertraagd worden, maar een zeer belangrijk deel van de wintertarwe is reeds binnen. Ook in het gebied van de zomertarwe (in de Staten en in Canada) heeft het nogal geregend, maar groot schijnt de schade niet te zijn. De berichten uit de Staten en Canada zijn ten slotte alles bij elkaar genomen niet ongunstig en het is nu alleen maar de vraag, hoe lang de gevreesde vorst in Canada nog zal uitblijven. Blijft die lang genoeg weg, dan zal Noord-Amerika inderdaad een grooten oogst hebben, grooter dan verleden jaar, maar wij zullen nog eenige weken hieromtrent in het duister blijven.

In Engeland, ons land en een groot deel van Duitschland, was het weer slecht en dat heeft de stemming aanmerkelijk vaster gemaakt. Er staat nog zeer veel tarwe te velde en ongetwijfeld zal daarvan nogal wat verloren gaan en natuurlijk zal de kwaliteit achteruit gaan. Waar de verschepingen van tarwe in den laatsten tijd tamelijk gering geweest zijn in afwachting van den druk van de eigen oogsten, daar is het begrijpelijk dat de vraag nu is toegenomen en dat de markten een veel vaster aanzien hebben aangenomen. Noord-Amerika gaat hierbij evenwel niet vooraan en de Canadeesche wheatpool heeft in de afgelopen week getoond gaarne op ruime schaal te willen verkoopen.

Een voorloopige schatting geeft den oogst in Italië aan als vrijwel even groot als verleden jaar, wat dan betekent dat dit land wederom veel zal moeten importeeren. De Fransche oogst wordt weliswaar veel grooter geschat, maar die is nog niet binnen en bovendien is men er aan gewend, dat die oogst aanvankelijk te groot wordt opgegeven.

Uit Oost-Europa weinig berichten. Rusland offreert niet en vestigt den indruk, dat het met de oogsten daar niet bijzonder gunstig is verlopen, wat bovendien ook met de berichten uit Moskou klopt.

In Argentinië is de uitzaai grooter geweest dan een jaar geleden; de vooruitzichten zijn daar over het algemeen goed. Indien er niets bijzonders gebeurt, zullen de exportlanden in het komende seizoen minstens evenveel tarwe als in het vorige ter beschikking hebben.

Rogge: Dit artikel is nog meer dan tarwe onder invloed van regen geweest, omdat nl. de regen in hoofdzaak viel in de landen, die de grootste producenten en consumenten van rogge zijn, in de eerste plaats Duitschland. Wel is er een belangrijk deel van den roggeoogst binnen, maar er staat toch ook nog heel wat buiten en voor de

betere vraag, die ontstond, zijn er niet als voor tarwe, groote voorraadschuren beschikbaar.

Behalve Noord-Amerika, biedt ook Rusland rogge aan, maar niet zeer dringend. De vermeerdering van vraag is dus hoofdzakelijk in Noord-Amerika terecht gekomen, met gevolg, dat de prijzen daar een stijgende richting hebben ingeslagen. Rusland vertraagde ook dadelijk zijn vraagprijzen.

Mais: Zeer vaste markten en groote zaken kenmerken deze week. De groote dispariteit tusschen de Europeesche en de Argentijnsche prijzen is verdwenen, althans voor mais op aflading, want alle Argentijnsche verschepers verkochten tot hun prijzen zeer belangrijke hoeveelheden. Voor disponibile partijen, waren evenwel in de groote Continentale markten dezelfde prijzen nog niet te maken, trouwens dit zal nog wel niet spoedig het geval zijn, aangezien de speculatie er voornamelijk zijn heil in ziet de late termijnen te koopen, in de verwachting van steeds afnemende verschepingen en daardoor hogere prijzen. Wanneer dus de prijs voor disponibile mais verbeterd, ontstaat er dadelijk een goede vraag tot hogere prijzen voor latere aflading.

De verschepingen van Argentinië zijn inderdaad afgenomen, al zijn ze met 175.000 tons toch nog zeer groot in vergelijking met andere jaren. De consumptie van Europa schijnt hier evenwel tegenop te wegen, althans de voorraden die in Europa gevormd zijn, hebben over het algemeen nog geen groote beteekenis. Tengevolge van de overweldigende hoeveelheden die hier geregeld worden aangevoerd, zijn ze waarschijnlijk ten onzent het grootst.

Van andere exportlanden weinig nieuws. Alleen blijft er belangstelling bestaan, vooral in de Engelsche markt, voor Zuid-Afrikaansche mais; er werden verschillende ladingen, meest voor October aflading, opgenomen en tengevolge hiervan werden ook de vraagprijzen voor deze soort verhoogd.

De Donaulanden houden zich nog geheel teruggetrokken; een belangrijk gebied zal daar waarschijnlijk geen mais voor export beschikbaar hebben, doch eerder moeten importeeren.

Gerst: Ook voor dit artikel is de vraag weer toegenomen en het vrij beperkte materiaal werd gemakkelijk opgenomen. Zoowel Noord-Amerika, als de Donau deden geregeld zaken en nog steeds wordt de groote premie voor spoedige levering gehandhaafd. Er zijn geen voorraden gerst en waar het aanbod niet groot is, kan deze toestand nog wel eenigen tijd gehandhaafd blijven. Rusland biedt nog steeds geen gerst aan, zoodat de concurrentie der exportlanden niet groot is.

Haver: Dit artikel heeft vooral veel invloed van den regen, daar vrijwel de geheele oogst nog te velde staat. De vraag is dientengevolge toegenomen, maar dit heeft maar gedeeltelijk een stijging der prijzen tengevolge gehad. In Chicago liepen de prijzen zelfs nog wat terug. Over het algemeen echter is de stemming voor dit artikel vast en velen zien nog hogere prijzen tegemoet.

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Lijnzaad Sept.
20 Aug. '27	140%	111	47	12,35	7,20	15,75
13 " '27	141 1/8	112	48 1/8	12,45	7,20	15,90
20 Aug. '26	138 3/8	79 3/8	39 7/8	13,25	6,80	17,35
20 Aug. '25	159 3/4	104	40 3/8	13,80	9,45	20,90
20 Aug. '24	127 1/4	120 1/4	57 3/8	15,05	10,05	23,40
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/4	9,40	5,38	13,70

1) Per Juli. 2) Per Aug.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	22 Aug. 1927	15 Aug. 1927	23 Aug. 1926
Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	15,—	14,85	15,—
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	11,50	11,10	11,90
Mais (La Plata) ²	182,—	176,—	171,—
Gerst (48 lbs. malting) .. ²	260,—	256,—	193,—
Haver (Canada 3) ¹	13,50	13,25	10,10
Lijnkoek (Noord-Amerika van La Plata-zaad) .. ¹	12,45	12,60	12,—
Lijnzaad (La Plata) ³	368,—	369,—	370,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	14/20 Aug. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	14/20 Aug. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	1927	1926
Tarwe.....	28.605	1.280.940	1.011.838	—	39.252	7.731	1.320.192	1.019.569
Rogge.....	490	256.752	179.443	—	403	1.016	257.155	180.459
Boekweit.....	410	13.410	14.411	—	67	950	13.477	15.361
Mais.....	57.644	925.530	577.390	16.182	140.811	70.971	1.066.341	648.361
Gerst.....	3.327	272.142	238.743	—	6.829	6.965	278.971	245.708
Haver.....	3.109	143.380	149.778	—	2.728	2.165	146.108	151.943
Lijnzaad.....	6.178	163.051	156.595	4.755	155.821	153.056	318.872	309.651
Lijnkoek.....	4.086	122.455	164.461	—	—	—	122.455	164.461
Tarwemeel.....	682	70.119	48.113	—	23.273	9.293	93.392	57.406
Andere meelsoorten....	50	7.664	9.645	—	—	—	7.664	9.645

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten was de afgelopen week prijshoudend.

In Amerika verlieden de noteringen voor Sp. Centrifugals en op de termijmarkt als volgt:

	Sp. C. Aug.	Sept.	Dec.	Jan.	Mrt.
Slot voorafg. week	4.46	2.59	2.65	2.75	2.77
Opening verslagweek....	4.46	2.57	2.63	2.74	2.72
Slot verslagweek.....	4.49	2.61	2.67	2.79	2.75

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 56.000 tons, de versmeltingen 59.000 tons tegen 66.000 tons in 1926 en de voorraden 292.000 tons tegen 254.000 tons.

Ruwe suiker bleef verhandeld tot ongeveer 2.11/16 d.c. en een fractie hooger c. & fr. New York basis Cubasuiker; groote zaken werden niet gedaan, maar prompte en spoedig aankomende partijtjes vonden, ook naar Europa, geregeld afnemers.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche productie 16 Aug.	4.508.620	4.884.658	5.090.043
Weekontv. afscheep havens..	69.431	39.262	47.020
Totaal sedert 1 Jan.—13 Aug.	3.647.040	4.041.491	4.502.759
Weekexport.....	107.348	100.129	95.684
Totale export sedert 1/1-13/8	2.766.870	2.933.365	3.582.919
Voorraad afscheep havens ..	898.214	1.108.128	919.660
Voorraad Binnenland	753.536	758.153	491.270

In Engeland bleef de handel beperkt tot kleine zaken. Op de termijmarkt waren de fluctuaties gering en de slotnoteringen als volgt:

Aug. 1927 ..	Sh. 16/2½	Maart 1928	Sh. 16/5¼
October " ..	" 15/1½	Mei "	" 16/8¼
Dec. " ..	" 14/7½	Aug. "	" 17/-

Op Java hebben de Visp. weder ongeveer 60.000 tons restanten Superieur 1927 tot f 16 per 100 KG. verkocht.

In de tweede hand ging weinig om, desondanks bleef de stemming vast en trokken noteringen zelfs wat aan. Aan het einde der week waren vraagprijzen als volgt:

Superieur N. O. ready t. Sept. levering	f 15,87½ per 100 K.G.
" " " Oct./Nov. " "	" 16,12½ " " "
" " " Dec./Jan. " "	" 16,50 " " "
No. 16. & hooger ready	" 15,12½ " " "

Hier te lande opende de markt de afgelopen week in kalme doch prijshoudende stemming. Realisatie-aanbod van Aug. termijn oefende echter eenigen druk uit, zoodat hiervoor de notering tot f 18¼ afbrokkelde. De overige noteringen aan het slot waren: December f 17¼ tot 7/8, Maart f 18½ tot ¼, Mei f 18¾.

De omzet bedroeg deze week slechts ongeveer 1800 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Augustus	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per	Cuba's 96° c.f.	
		Aug.	Aug.	Aug.	
22 Aug. '27	kristalsuiker basis 99° f 18½/16	Sh. 33/9	Sh. 13/4½	Sh. 13/1½	\$ cts. 4,49
16 Aug. '27	" 18½/16	33,9	13/3	12/10½	4,46
22 Aug. '26	" 16½/16	33/3	14/6	11/10½	4,24
22 Aug. '25	" 19½/16	35/-	14/6	12/3	4,40
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88° f 11½/32	18/-	—	—	3,26
	f 14½/32				

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 17 Augustus 1927.

Er is weinig stabiliteit in de Amerikaanse katoenmarkt en prijzen zijn zeer ongeregeld geweest. Veranderingen in de weerberichten, bollweevil schade en machinaties van speculantien hebben groote fluctuaties tengevolge gehad. Het slot van gisteren te Liverpool was echter weer ongeveer gelijk aan een week geleden. In New York vond gisteren wederom een stijging plaats, terwijl Liverpool heden morgen 12—17 punten hooger opende. Egyptische katoen heeft niet zoo sterk gefluctueerd en waren de dagelijkse verschillen kleiner dan in Amerikaanse katoen. Het hooge niveau van eenigen tijd geleden heeft zich niet kunnen handhaven, doch vandaag opende de markt weer hooger. De algemeene toestand in den handel wordt weerspie-

geld door de verkoopen in Liverpool, welke de afgelopen week 30.000 balen hebben bedragen.

Over de garenmarkt valt niet veel goeds te vermelden en verkoopers van alle soorten twist en weft maken een slechten tijd mede. De groote dagelijkse fluctuaties in het ruwe materiaal werken er niet toe mede om het vertrouwen te herstellen. Er is wel een behoorlijke vraag aan de markt doch het prijsidee van koopers en verkoopers loopt nog te veel uiteen, zoodat er uitsluitend kleine hoeveelheden voor vlugge levering worden geboekt. Naar gevlechte bundelgarens bestaat minder vraag, hoewel hier en daar wel enkele partijen voor binnenlandsch gebruik schijnen te zijn afgesloten. Over Egyptische garens is verder weinig nieuws te rapporteeren. Zoowel in cops als bearns gaat weinig om, tenwyl ook voor gewijnde bundelgarens slechts weinig belangstelling bestaat. Boltospinners zijn nog vrij goed bezet en tenzij het ruwe materiaal vaster wordt, zal de huidige toestand nog wel eenigen tijd voortduren, tenzij de noodzaak om te verkoopen zich meer laat voelen. Volgens de cijfers van den „Board of Trade" werden in Juli 13.988.600 pond garen geëxporteerd, of bijna ruim 1½ miljoen pond meer dan in Juli 1926. Dit cijfer is iets beneden Juli 1925, maar 3 miljoen pond minder dan in Juni 1927.

Zoals men ook wel bij den huidige onzekere toestand van de katoenmarkt kon verwachten, zijn zaken in de doekmarkt vrijwel tot stilstand gekomen. Op de overzeesche markten is men niet geneigd de prijsstijging in Lancashire te volgen, doch is er in de afgelopen week veel vraag geweest teneinde zich van het huidige prijsniveau op de hoogte te stellen. Fabrikanten zijn natuurlijk gedwongen prijzen te vragen, welke in overeenstemming zijn met de huidige kostprijzen van het ruwe materiaal en men is niet geneigd lager te verkoopen. Zaken zijn alleen daar mogelijk geweest, waar men door goedkope aankopen van doek of garen in staat werd gesteld beneden huidige marktwaarde af te geven. Intusschen gaan prijzen nog steeds verder de hoogte in en biedingen, welke eenigen tijd geleden nog zouden zijn geaccepteerd, worden thans van de hand gewezen.

10 Aug. 17 Aug.	Oost. koersen.	9 Aug. 16 Aug.
Liverpoolnoteringen.	T.T. op Br.-Indië 1/5¾ 1/5¾	
F.G.F. Sakellaridis 20,05 19,75	T.T. op Hongkong 1/11¼ 1/11¼	
G.F. No. 1 Oomra. 8,20 8,05	T.T. op Shanghai 2/5 2/5¼	

Noteering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands.)

	19 Aug. 1927	12 Aug. 1927	5 Aug. 1927	19 Aug. 1926	19 Aug. 1925
New York voor Middling ...	20,45 c	19,40 c	17,10 c	18,20 c	23,60 c
New Orleans voor Middling	19,69 c	18,70 c	16,53 c	17,73 c	22,93 c
Liverpool voor Middling ...	10,60 d	10,40 d	9,47 d	9,63 d	13,20 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '27 tot 12 Aug. '27	Overeenkomstige periode	
		1925/26	1924/25
Ontvangsten Gulf-Havens.	107	106	88
" Atlant.Havens		14	12
Uitvoer naar Gr. Brittannië	73	79	78
" "t Vasteland etc.	24	14	14

Voorraden. (In duizendtallen balen.)

	12 Aug. '27	Overeenkomstig tijdstip	
		1926	1925
Amerik. havens.....	926	568	182
Binnenland	364	511	160
New York	211	44	45
New Orleans	232	121	28
Liverpool	826	450	264

KOFFIE.

Omtrent de afgelopen week valt wederom geen nieuws te berichten. De markt had een kleurloos verloop. De kosten vracht-aanbiedingen van Brazilië waren van Santos ongeveer onveranderd, terwijl die van Rio iets lager zijn. In Nederlandsch-Indië bleek men, althans voor Palembang Robusta, niet verder geneigd om na de jongste daling nog lager af te geven. De prijs dezer soort is dan ook nagenoeg

onveranderd bij de vorige week. Voor Robusta W.I.B. f.a.q. zijn de offerten ongeveer ½ ct. lager.

De afzet was, zowel van loco als op aflading, nog steeds zeer beperkt.

Aan de termijnmarkt waren de fluctuaties van zeer weinig betekenis en zijn de noteringen voor het Santos-contract geheel onveranderd, terwijl die voor het Gemengd contract circa ½ ct. lager zijn.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos, op prompte verscheping zijn thans ongeveer 76/- à 77/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 78/- à 80/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 60/- à 60/3.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Augustus-verscheping, 29¼ ct.; Benkoelen Robusta, Aug./Sept.-verscheping, 30¼ ct.; Korintjie Robusta, September-verscheping, 33¼ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Augustus-verscheping, 37½ ct., alles per ½ KG. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 49 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 45 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
23 Aug.	39½	37½	36½	35½	38	35½	34½	33½
16 "	39½	37½	36½	35½	38½	36	34¾	34½
9 "	39½	37½	36½	35½	39½	36½	35½	34½
2 "	39½	37½	36½	35½	38½	35½	34¾	34½

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
22 Aug.	\$ 12,42	\$ 11,60	\$ 11,22	\$ 11,03
15 "	" 12,60	" 11,75	" 11,46	" 11,22
8 "	" 12,92	" 11,97	" 11,65	" 11,40
1 "	" 12,52	" 11,75	" 11,45	" 11,27

Rotterdam, 23 Augustus 1927.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen.
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
22 Aug. 1927	273.000	21.650	985.000	24.500	51½/16
13 " 1927	288.000	22.050	948.000	24.500	51½/16
8 " 1927	266.000	23.150	897.000	24.500	55½/64
23 Aug. 1926	319.000	23.825	1.105.000	25.000	72½/32

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
20 Aug. 1927....	78.000	532.000	210.000	1.504.000
21 Aug. 1926....	104.000	701.000	154.000	1.176.000

1) In Reis.

THEE.

De theemarkt in Londen handhaafde ook in de afgelopen week haar vaste tendenz, hetgeen het meest tot uiting kwam bij de Java-veiling het einde der week.

Waren in het begin van de week de prijzen voor de ordinare soorten wel iets lager bij vaste prijzen voor de betere kwaliteiten, zoo gaf de Java-veiling prijsverbeteringen te zien van een ½ tot ¾ d. per lb. voor vrijwel alle soorten.

De thee-verschepingen van Noordelijk Britsch-Indië gedurende Juli bedroegen ruim 38 miljoen lbs. tegenover 35 miljoen lbs. in het zelfde tijdvak van verleden jaar. Vanaf 1 April tot uit Juli staan deze verschepingen op een peil van ruim 61 miljoen lbs. tegenover 64 miljoen lbs. in het zelfde tijdvak van een jaar geleden.

De thee-uitvoeren van Ceylon bedroegen in het eerste halfjaar 1927 ca. 120 miljoen lbs. of ongeveer 7 miljoen lbs. meer dan in het zelfde tijdvak van verleden jaar.

VRACHTENMARKT.

De betere toon van de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt welke de vorige week gerapporteerd kon worden, bleef niet gehandhaafd. De markt was de afge-

loopen week kalm voor alle posities. Van Montreal zijn de vrachten voor Augustus/begin September verscheping een halve cent gezakt. Een groote ballast boot heeft 12 cents geaccepteerd naar Rotterdam direct per 1/15 September. Voor midden September belading is 13 cents te bedingen naar Antwerpen/Rotterdam. Van de Northern range ging weinig om. Er is een order aan de markt per laatste helft November tegen 13 cents zwaar graan naar Antwerpen/Rotterdam. De Golf van Mexico bleef zonder zaken.

De vraag naar tonnage voor suiker van West-Indië nam iets toe en de vrachten zijn iets boven het peil van de voorafgaande weken gegaan. Van Cuba werd een 6000 tonner gedaan naar U.K./Continent per Augustus tegen 17/3, welke vracht ook per Augustus/September bedongen kan worden.

De North Pacific was zeer vast. Ongeveer 16 booten werden bevracht van Portland/Puget Sound/Vancouver naar U.K./Continent, en de vrachten zijn vast. Booten van ongeveer 7000 tons bedongen 33/- per September, 33/6 per Sept./Oct. en tot 34/- per Oct./Nov.

Nadat gedurende eenige weken flink bevracht werd van de La Plata, is deze markt de afgelopen week kalmer geworden. Dit is voor een deel te wijten aan de vacaties en ook, dat aan deze zijde slechts weinig gekocht wordt. Bevrachters trachten hiervan gebruik te maken door hun vrachttide te verlagen, doch de beschikbare tonnage drukt de markt geenszins. Voor Augustus is de vracht thans 24/6 van boven La Plata havens, terwijl Santa Fé 26/- betaalde voor een 6300 tonner naar het Continent met 29 Augustus cancelling. Een 5000 tonner werd bevracht van de beneden havens naar de Pacific kust tegen 24/- per laatste helft October.

De vraag naar tonnage voor chilisalpeter per Sept./Oct./Nov. is veel beter geworden. Er werden 5 booten bevracht tegen vrachten variërende van 28/6 tot 29/- (naar gelang van grootte), basis Bordeaux/Hamburg range. In een geval werd de optie Middellandsche Zee gegeven tegen 31/6 en Alexandrië 32/6. Naar Alexandrië direct werd een Sept./Oct. boot gedaan tegen de tamelijk lage vracht van 31/6, terwijl een handige October boot naar Noord-Spanje 30/6 heeft bedongen, optie Zuid-Spanje tegen 31/9.

De Oostelijke afdelingen bleven kalm doch vast. De markt van Wladivostok is veel kalmer geworden, doch de vrachten bleven onveranderd. Van Saigon is een flink aantal orders aan de markt (rijstmeel) naar Liverpool, en een volle lading werd bevracht per Aug./Sept. tegen 33/3. Van West-Australië werd een 6000 tonner gedaan naar Alexandrië tegen 36/-, eerste helft Sept. terwijl een iets kleinere boot werd bevracht naar Middellandsche Zee/U.K./Continent per Sept. tegen dezelfde vracht. De vraag van Britsch-Indië is gering, doch de vrachten bleven vast door het tekort aan beschikbare tonnage. Van Karachi is bevracht tegen 20/6 per laatste helft Sept. naar Middellandsche Zee/U.K./Continent. Zuid-Afrika was kalmer en er werd slechts één boot bevracht, nl. een 6600 tonner van Kaapstad/Durban range naar U.K./Continent tegen 23/6 per Sept./Oct.

De Donau was iets levendiger en tonnage van middelmattige grootte heeft 16/- tot 16/1½ weten te bedingen. De vraag van de Zwarte Zee is beperkt en de vracht is 12/- tot 12/3 voor booten van ca. 5500 tons naar het Continent.

De Middellandsche Zee was kalmer als gewoonlijk en er werd weinig bevracht. Voor erts werd o.m. betaald: Hornillobay/Rotterdam 5/3, Barcelona/Rotterdam 6/7½, Almeria Pier/Barrow 7/3. Fosfaat was kalm. De vrachten van de Golf van Biscaye bleven onveranderd. Bilbao/Rotterdam betaalde 6/-, Middlesbrough 7/- en Glasgow 7/-.

De kolenbevrachtingen van Engeland waren niet talrijk, doch de vrachten naar de Middellandsche Zee zijn vaster en ongeveer 6d. gestegen boven de vracht van de vorige week. Van Zuid-Wales werd o.m. betaald: Nantes 4/3, Bordeaux 4/6, Bizerta 8/3, Venetië 9/6, Buenos Aires 12/6 en van de Oostkust: Denemarken 5/3, Rotterdam 4/-, Piraeus 9/6, Las Palmas 9/3.

RIJNVAART.

Week van 14 t/m. 20 Augustus 1927.

De uitvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk hout en erts, namen in de tweede helft der week toe.

De ertsvrachten bedroegen in het begin der week f 0,50 met ¼ en f 0,60, terwijl men in het laatst der week f 0,65/75 met resp. ¼ en ½ lostijd betaalde.

Naar den Bovenrijn werd voor ruwe producten gemiddeld f 1,30 à 1,40 per last met verkorten lostijd betaald.

Het sleeploon werd genoteerd volgens het 32½ c. tarief. In de Ruhrhavens bleef de vracht, alsmede de algemeene situatie ongewijzigd.